БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

9 жніўня 1994 г.
Аўторак
№ 86(13803)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

У НУМАРЫ:

Малюе Віктар ДУБОВІК

ШАНУЙЦЕ ГНЁЗДЫ СВАЕ...

Кур'ер "ЧЗ"

Персаніфікацыя ўлады

У Маскве беларускі прэзідэнт заявіў аб намеры выступіць на гэтым тыдні ў прамым эфіры БТ, азнаёміць суграмадзян з асноўнымі напрамкамі знешняй і ўнутранай палітыкі, расказаць аб мерах, якія будуць прыняты ў бліжэйшы час для стабілізацыі сітуацыі і выхаду з крызісу, інакш кажучы, параіцца з народам.

Аляксандр Лукашэнка праяўляе паслядоўнасць, падкрэсліваючы пасля абрання на высокую пасаду (падобныя заявы гучалі і да выбараў), што кардынальныя рашэнні будуць прымацца, што называецца, "галосна", толькі пры ўсенароднай згодзе і атрыманні "мандата даверу" на правядзенне стабілізацыйнага курсу. Між тым прэзідэнцкі мандат, выдадзены Лукашэнку больш чым 80-цю працэнтамі выбаршчыкаў, браўшых удзел у галасаванні 10 ліпеня, упаўне дазваляе новаму лідэру фарміраваць уладныя структуры згодна з уласнымі поглядамі і прыхільнасцямі. Такое фарміраванне распачалося амаль адразу ж пасля другога тура народнага волевыяўлення і працягваецца цяпер. Такім чынам, персаніфікацыя ўрадавага кабінета і прэзідэнцкай адміністрацыі сёння па-ранейшаму — адна з галоўных тэм. Пакуль вырашаецца лёс міністэрскіх партфеляў і персаналій у прэзідэнцкіх структурах, упраўленне па барацьбе з карупцыяй, якое ўжо функцыяніруе ў адміністрацыі Аляксандра Лукашэнкі, удзяляе павышаную ўвагу праверцы прэтэндэнтаў на вышэйшыя дзяржаўныя пасады. Нават калі прафесіяналы высокага класа будуць заўважаны ў сувязі ці кантактах "з мафіёзнымі структурамі", яны не атрымаюць прызначэнняў, бо асноўны крытэрый пад час адбору кандыдатур на ўваходжанне ў калідоры ўлады — абсалютная чысціня рук, няўдзел у ніякіх справах, якія можна звязваць з карумпіраванасцю. "Кабінетныя" страсці, зразумела, хвалююць і прэм'ера Міхаіла Чыгіра. У структуры ўрада плануюцца шматлікія змены, апарат кабінета адчувальна паменшыцца ў памерах. Аднак фарміраванне міністэрскага корпуса адбываецца і, трэба спадзявацца, завершыцца толькі на падставе кансультацый з прэзідэнтам. Паралельна праходзіць і працэс персаніфікацыі прэзідэнцкай адміністрацыі. Яе колькасць будзе складаць 105 чалавек (у Расіі, напрыклад, — тры з паловай тысячы). Гэта не надта многа, але пры належнай арганізацыі кампактны "штаб кіравання" можа ажыццяўляць свае функцыі эфектыўна і высокапрафесійна. Кіраўнік адміністрацыі прэзідэнта Леанід Сініцын мяркуе, што сярод прыярытэтных напрамкаў дзейнасці гэтай структуры стануць дзяржаўна-прававы, кантрольны, важная роля надаецца ўпраўленню па рабоце з тэрыторыямі, таксама ўпраўленню грамадска-палітычнай і сацыяльнай інфармацыі, будучаму аналітычнаму цэнтру — своеасаблівай інтэлектуальнай камандзе, якая зоймецца экспертызай праектаў указаў і аналізам канкрэтных сітуацый, выпрацоўкай агульнай стратэгіі і тактыкі рэформ. Асобае значэнне ў адмінстрацыі адводзіцца прэзідэнцкаму савету і савету па нацыянальнай бяспецы. Сёння няма недахопу ў прагнозах наконт персанальнага складу новай улады, некаторыя прозвішчы (а іх з кожным днём становіцца ўсё больш) са "спіса правіцеляў" названы. Акрамя вядомых па публікацыях у друку нядаўна прызначаных віцэ-прэм'ераў і міністраў, паволі "запаўняюцца нішы" ў прэзідэнцкіх структурах кіравання. Міхаіл Сазонаў узначальвае камітэт па барацьбе з карупцыяй (адначасова — намеснік кіраўніка адміністрацыі), Іосіф Віленга курыруе юрыдычнае ўпраўленне, а ўпраўленне грамадска-палітычнай інфармацыі — Аляксандр Фядута. Дзмітрый Булахаў і Віктар Шэйман — у рангу дзяржсакратароў прэзідэнцкага савета і савета нацыянальнай бяспекі.

Якаў ЯСЭПКІН.

Новыя акцэнты знешняй палітыкі

Напрыканцы мінулага тыдня Уладзімір Сянько, новы міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь сустрэўся з журналістамі.

У сваёй прамове спадар Сянько паведаміў прадстаўнікам прэсы, што не планує радыкальных змен у знешняй палітыцы рэспублікі. Для гэтага, ён лічыць, няма падстаў. Але ж паколькі з'явілася прэзідэнцкая ўлада, то, безумоўна, з'явяцца і новыя акцэнты. Міністэрства замежных спраў — інстытут рэалізацыі гэтай палітыкі. За апошнія чатыры гады Беларусь прайшла некалькі этапаў. Умацоўваўся знешні аўтарытэт краіны, бесперапынна падпісваліся пагадненні аб устанаўленні дыпламатычных адносін. Гэта былі знаёмствы, наладжванні кантактаў. Зараз пачнецца іншы, нялёгкі перыяд, абцяжараны эканамічным становішчам. Але аксіёма застаецца старой. Адносіны з Расіяй — наш прыярытэт. Велізарная суседка, якая нядаўна пачала рэфармаванні, — перагнала нас. Паводле слоў міністра, расійска-беларускія адносіны будуць выпрабаваннем для абодвух бакоў. Нашы, беларускія, эканамічныя стандарты не супадаюць з заходнімі, таму мы павінны хутчэй знаходзіць агульнае з усімі краінамі СНД. Захоўваюць сяброўскія адносіны таксама і з Польшчай, Літвой, Латвіяй, Эстоніяй, бо паміж намі няма ні рэлігійных, ні этнічных, ні палітычных канфліктаў. Міністэрства замежных спраў пад новым кіраўніцтвам планує рабіць усё магчымае, каб не зніжаць дынаміку адносін і з заходнімі краінамі.

Святлана КУЛІКОВА.

Хочаш на мора – спявай!

На віцебскім заводзе "Мегом" надзвычайнай папулярнасцю карыстаюцца... песні. Удзельнікі мясцовага калектыву мастацкай самадзейнасці тут заахвочаны паездкай у Адэсу.

На пяць дзён забудуцца яны на беразе Чорнага мора пра гарадскую мітусню. Усе расходы, акрамя транспартных, адміністрацыя і прафсаюзны камітэт завода бяруць на сябе. Так што, хочаш убачыць мора — не трымай рот на замку.

Шуміліна чуваць далёка

У гарадскім пасёлку Шуміліна каля дзесяці гадоў працуе радыёклуб, куды можа запісацца кожны, хто жадае паспрабаваць свае сілы ў радыётэхніцы. Прымаюцца школьнікі з дванаццацігадовага ўзросту.

Некаторыя радыёаматары пасля заканчэння клуба звязваюць свой далейшы шлях з гэтай спецыяльнасцю і нават становяцца славутасцямі. Але галоўнае, — падлетак тут заняты справаю і прыносіць карысць замест таго, каб бадзяцца па вуліцы.

Уладзімір МІХНО.

Выданні мясцовых аўтараў

У апошні час у Оршы з'явіліся брашуры, невялікія кніжкі, буклеты мясцовых аўтараў.

Так, у прыватнасці, гарадское таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры выдала масавым тыражом кнігу В.Багамазава "Орша ў Вялікай Айчыннай вайне 1941-1945 гг." Аўтар гэтага дакументальна-гістарычнага нарыса — дырэктар Аршанскага музея К.С.Заслонава.

А настаўнік-пенсіянер з гарадскога пасёлка Арэхаўск Б.Шалуха напісаў брашуру "Пад музыку турбін". Гэта падрабязны цікавы расказ пра першынца беларускай энергетыкі — Беларускую раённую электрастанцыю.

Немалую цікавасць чытачоў выклікаў буклет аршанскага краязнаўца А.Шынковіча "Падарожжа па Дняпры".

Ісак КОГАН.

Курсы валют на 8 жніўня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	26500	273000	16830	17350
"Прыор"	26700	27200	16900	17300
"Дукат"	26300	27200	16900	17300

ЯК ЖЫВЕШ , СМБ?

Пара спякотнай працы і адпачынку

□ **Ліля ГРЫНЯВЕЦКАЯ, "ЧЗ"**

Лета — яно для ўсіх. Але, няхай на мяне не пакрыўдзяцца прадстаўнікі старэйшых пакаленняў, у моладзі з летам асаблівыя стасункі.

Школьнікі на тры месяцы развітваюцца з урокамі, дзённікамі, хатнімі заданнямі і класамі. Студэнты — дарослыя людзі, часткова захаваўшыя прывілеі дзяцей, — кажуць "бывайце" іспытам, залікам і аўдыторыям. Цалкам самастойная працуючая моладзь з імпэтам рыхтуецца да доўгачаканага месяца адпачынку, на які заўсёды ўскладваеш больш надзей, чым на астатнія адзінаццаць месяцаў. Карацей, лета ў жыцці моладзі — адказная пара. Адказная яна і для самай буйной маладзёжнай арганізацыі нашай рэспублікі — Саюза моладзі Беларусі. Зараз выкарыстаем тэлефонную сувязь і пацікавімся ў абласных камітэтах, якімі справамі яны занятыя ў гэты спякотны час.

— Займаемся аздараўленнем дзяцей у Малдавіі,— дзелавітым, энергічным голасам адказала першы сакратар Магілёўскага абкама СМБ Наталля Маргунова.— Увогуле каля 170 чалавек будзе адпачываць у Малдавіі. 45 маладых людзей папрацуюць і адпачнуць у сельгасатрадзе. 80 накіравалі ў лагер працы і адпачынку ў Адэсу. Працуе абласны лагер старшакласнікаў, дзе вучыцца і адпачывае актыў школ і прафтэхвучылішчаў.

Наталля Маргунова падзялілася інфармацыяй, якая, трэба думаць, зацікавіць тых маладых жыхароў Магілёўскай вобласці, якія пакуль не ў "курсе": у вобласці працуе вочна-завочная школа "Лідэр", дзе лепшыя школьнікі па адмысловых праграмах займаюцца з сацыёлагамі, псіхолагамі, увогуле шліфуюць з дапамогай спецыялістаў свае асабістыя якасці. Да ўвагі будучых абітурыентаў, якія маюць схільнасці да камерцыйнага апірышча: тыя, хто ў гэтым годзе атрымаў пасведчанне яшчэ адной вочна-завочнай школы "Менеджэр", маглі без іспытаў паступіць у Магілёўскую камерцыйную акадэмію.

Ужо сёння Магілёўскі абкам рыхтуецца да правядзення Дня першакурсніка. Прадугледжваецца дыскатэка — самая спрыяльная глеба для знаёмства наваспечаных студэнтаў паміж сабой.

Лідэр Гродзенскай абласной арганізацыі СМБ Аляксандр Дз'якевіч падаўся стомленым (ён некалькі гадоў не быў у адпачынку), але не страціў бадзёрасці:

— Накіроўваем старшакласнікаў у лагер "Фламінга-94". Чаму "Фламінга"? Таму што сімвал дабрыні. 12 жніўня заканчваецца III змена. Да абеду займаюцца на спецкурсах — бальныя танцы, усходнія адзінаборствы, "Пазнай сябе", нават "Магія белая і чорная". Каб трапіць у гэты лагер, жадаючыя праходзілі адмысловыя тэсціраванні. Сёлета ў лагеры новы калектыў, праводзіўся конкурс праз нашу газету "Камерцыйны кур'ер".

На пытанне, як летні перыяд уплывае на колькасць сяброў СМБ, Аляксандр заўважыў:

— Канешне, за лета гэта колькасць памяншаецца, прынамсі, не павялічваецца. Узрастаць пачынае ўвосень. Найбольш буйная па колькасці арганізацыя — на вытворчым аб'яднанні "Хваля". Што тычыцца фінансаў, някепска справы ідуць у гаспадарчым плане ў Лідскім гаркаме, яны зарабляюць грошы, аказваючы паслугі насельніцтву, а менавіта займаючыся камерцыйным турызмам.

Ігар Невяроўскі, кіраўнік сталічнай абласной арганізацыі, пра якога не скажаш, што яму бракуе аптымізму, вывеў нашу непрацяглую тэлефонную размову на праблемны ўзровень:

— Калісьці летам праводзіліся розныя конкурсы, напрыклад, жывёлаводаў, паляводаў. Цяпер гэтага ўжо няма. Сёлета праблематычным нават выглядае правядзенне абласнога злёту аматараў турызму, які праводзіўся штогод у ліпені. Спадзяёмся, што ён усё ж адбудзецца — у жніўні. На сённяшні дзень злёт можа прайсці толькі ў 2—3 раёнах. Прычыны такога становішча зразумелыя. Адзін раённы злёт каштуе 5—8 млн, абласны — 50—80 млн. рублёў. Калі раней мы маглі планаваць сродкі на год, дык цяпер усё з'ядае інфляцыя. Сёння мы ў такой жа залежнасці, як і ўся дзяржава. На жаль, недасканалая падатковая сістэма не садзейнічае прыцягненню спонсараў. І тым не менш некаторыя раёны самастойна адшукваюць сродкі, праводзяць конкурсы, як, напрыклад, Капыльскі раён, які арганізаваў "Спартландыю". Увогуле мы вельмі спадзяёмся на нашага першага прэзідэнта, на тое, што ён будзе садзейнічаць узмацненню маладзёжнай палітыкі ў дзяржаве.

Што ж, мы таксама спадзяёмся, што 39-гадовы беларускі прэзідэнт, а таксама маладыя паплечнікі з яго каманды здолеюць унесці патрэбныя "карэкціроўкі" ў такую дзяржаўную справу, як маладзёжная палітыка.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Уорлднэт" — "Еўраньюс" — "Суперчэннэл" — "TV-5"

Парадкі і падаткі

Кубінскі парламент на сваёй чарговай сесіі адобрыў увядзенне новай падаткавай сістэмы.

З наступнага года кубінцы пачнуць плаціць падаткі з асабістых даходаў і заработнай платы. Уводзяцца таксама падаткі на нерухомасць, у тым ліку на прыватныя дамы і кватэры.

Мундзір "вялікага дыктатара" і шкура шымпанзэ

Касцюм з рэгаліямі, у якім Чарлі Чаплін здымаўся ў ролі "вялікага дыктатара", выстаўлены на аўкцыёне Сотбі ў Лондане.

Пачатковая цана — 38 тысяч даляраў. Аматарам кінасувеніраў прапануецца таксама "касцюм шымпанзэ" з фільма "Легенда пра Тарзана". Ён каштуе чатыры з паловай тысячы даляраў.

Нефармальная сустрэча

Гарадок Кабарыд на славенска-італьянскай мяжы ў Альпах стаў месцам нечаканай сустрэчы. Знаходзячыся на адпачынку ў Славеніі, прэзідэнт Чэхіі В.Гавел і прэзідэнт Венгрыі А.Генц вырашылі сустрэцца з прэзідэнтам Славеніі М.Кучанам.

Нагодай для нефармальнай сустрэчы стала 80-годдзе пачатку першай сусветнай вайны. Тады ўсе тры краіны знаходзіліся ў складзе аўстра-венгерскай манархіі. Ніякіх афіцыйных заяў прэзідэнты не прынялі.

Выбух на цынкавай шахце

Не менш чым 66 чалавек сталі ахвярамі магутнага выбуху, які прагрымеў на тэрыторыі цынкавай шахты Кэньпэн у паўднёвым Гуансі-Чжуаньскім аўтаномным раёне Кітая.

Паводле паведамленняў мясцовых агенцтваў, яшчэ каля 100 рабочых атрымалі цяжкія раненні.

Парламенцкі...бастыён

Палата дэпутатаў Нацыянальнай асамблеі Гаіці спецыяльнай рэзалюцыяй абвясціла парламент "галоўным бастыёнам супраціўлення замежнай інтэрвенцыі".

Як вядома, уварванне на Гаіці стала верагодным пасля вядомай рэзалюцыі Савета Бяспекі ААН.

Крызіс улады ў Беніне

Кіраваць Бенінам з дапамогай дэкрэтаў і ігнараваць дзяржаўны бюджэт, які 28 ліпеня адобрыў Нацыянальны сход, вырашыў лідэр гэтай заходнеафрыканскай дзяржавы Нісефор Согла.

Тым самым ён давёў да максімальнай кропкі палітычны крызіс у рэспубліцы.

Паўднёвая Карэя змагаецца з "левымі" акадэмікамі

Следчыя праваахоўных органаў Паўднёвай Карэі ўзяліся за дэталёвае вывучэнне універсітэцкіх падручнікаў па гуманітарных дысцыплінах.

Іх мэта — выявіць і выкараніць у акадэмічным асяроддзі "ідэалагічныя плыні левай арыентацыі".

180 рандаў – кожнаму

У Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы завяршылася адна з самых доўгатэрміновых забастовак служачых сеткі супермаркетаў гандлёвай фірмы "Пік энд пэй".

Прадстаўнікі прафсаюзаў і ўладальнікі кампаніі прыйшлі да пагаднення аб павышэнні заработнай платы ўсім яе супрацоўнікам на 180 рандаў, або на 12,3 працэнта ад сярэдняй стаўкі.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Дзяжурныя па выпуску перакладчык Андрэй СІДАРАЎ, рэдактар Якаў ЯСЭПКІН.

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-32

Даляр не дарує такіх метадаў "барацьбы"

Вар'яцтвам – не інакш можна назваць сітуацыю, узнікшую ў апошні час на наяўным рынку валют. Індыкатар узроўню жыцця насельніцтва і адзіна правільная ў сённяшніх умовах "лінейка" вартасці ўсяго, што нас акружае – курс "цвёрдых" валют, – раптам "забарахліў". "Ртутны слупок" гэтага паказчыка, які доўгі час фіксаваў кошт даляра на ўзроўні 28 тысяч наяўных беларускіх рублёў, знізіўся да адзнакі 22-23 тысячы. Прычым, калі абменныя пункты яшчэ неяк спрабавалі ўтрымліваць курс, то "чорны" рынак адрэагаваў тут жа, знізіўшы цану "цвёрдых" валют на 5–6 тысяч. І гэта, бадай, нядзіўна. Таму што любыя рэзкія ўзлёты і зніжэнні курсу даюць глебу шматлікім спекуляцыям на валютным рынку.

Дык што ж адбылося, у чым прычына ўзнікнення такой нечаканай сітуацыі? Адказ мог быць простым, калі б у рэспубліцы перамаглі інфляцыю, спынілі спад вытворчасці, замарозілі безрэсурсныя крэдытныя ўліванні. Аднак гэтага не адбылося. Хутчэй наадварот: цэны падскочылі, павялічылася мінімальная заработная плата, а многія прадпрыемствы як прастойвалі, так і стаяць да гэтага часу. Нават, паводле прагнозаў чыноўнікаў Нацбанка, наяўны даляр, курс якога заўсёды быў крыху ніжэйшы за безнаяўны таму, што ў рэспубліцы на руках у насельніцтва накапілася вялікая колькасць валютных зберажэнняў, ніяк не павінен быў зніжацца, магло назірацца толькі збліжэнне безнаяўнага і наяўнага курсаў. У той жа час безнаяўны даляр захаваў свае пазіцыі і сёння застаецца на ўзроўні амаль 28 тысяч беларускіх рублёў за даляр.

І ўсё ж прычына, што выклікала крах даляра, ёсць. Толькі яна не на паверхні і не ў аб'ектыўных умовах жыцця, а схавалася ў тэлетайпных стужках Нацыянальнага банка рэспублікі, які 20 ліпеня накіраваў тэлеграму ў адрас шэрага беларускіх банкаў. У тым ліку гэта пасланне атрымалі ў галоўных і спецыялізаваным упраўленнях самога Нацбанка, "Белагрампрамбанк", "Белпрамбудбанк", "Белашчадбанк", "Беларусбанк", "Прыорбанк", "Інвестбанк", "Белбізнесбанк", аблвыканкамы і Мінскі гарвыканкам.

У тэлеграме адзначаецца, што ўзнік дэфіцыт грашовай наяўнасці ў выніку спантаннага прыняцця рашэння аб павелічэнні мінімальнай заработнай платы і іншых сацыяльных ільгот. У мэтах прадухілення сацыяльнай напружанасці і для стабілізацыі становішча ў наяўна-грашовым абароце ўстанаўліваецца жорсткі кантроль за наяўнымі грашовымі сродкамі. Як адна з мер – абмежаванне наяўных сродкаў у банках, што і было "першай скрыпкай" у зніжэнні курсу цвёрдых валют. Наконт гэтага ў тэлеграме гаворыцца: "Куплю наяўнай свабоднаканверсуемай валюты праводзіць у межах выручкі ад рэалізацыі СКВ. Усё, што звыш гэтай сумы, па ўзгадненню з прадаўцом, праводзіць у безнаяўным парадку, шляхам залічэння на ўклад без права атрымання наяўных грошай больш за размер мінімальнай зарплаты ў месяц". Забараняецца выдача наяўных для правядзення ламбардных аперацый, на куплю гаруча-змазачных матэрыялаў, камітэтам на тавары, якія набываюцца на камісійных асновах. Пад строгім мэтавым кантролем павінна праводзіцца выдача грошай на закупку сельгаспрадукцыі, забараняецца выдача наяўных з укладных рахункаў, якія паступаюць безнаяўным шляхам ад вытворчай прадпрымальніцкай дзейнасці.

Абмежаванне гэтым распараджэннем паступлення ў абменныя пункты наяўных грошай – злы жарт Нацбанка з курсам валют. Першы ўдар ад такіх мер на сябе прынялі бізнес-колы, прыватныя прадпрымальнікі і проста людзі, якія атрымліваюць зарплату ў СКВ. У той жа час у другой частцы тэлеграмы Нацбанк імкнецца абараніць бюджэтнікаў і малазабяспечаныя слаі насельніцтва. Ён настойвае на неабходнасці "забяспечыць у першачарговым парадку аплату працы, пенсій, дапамог, стыпендый. Павысіць кантроль за своечасовасцю і паўнатой здачы выручкі абслуговымі суб'ектамі". У першую чаргу, дывідэнды па акцыях, вяртанне станоўчых паявых узносаў, паявых узносаў, пазыкі банкаў у лік сродкаў прадпрыемстваў і іншыя выплаты трэба праводзіць шляхам залічэння на ўклады ў безнаяўным парадку з прапановай чэкавай формы разлікаў ці афармленнем на тэрміновы дэпазіт.

Такім чынам, банкі запрацавалі ў новых умовах, а гэта прывяло да скарачэння абароту наяўных грошай. Як вынік – зніжэнне курсу СКВ. Аднак не трэба цешыць сябе надзеямі, таму што даляр не дарує такіх, няхай і ўскосных, метадаў "барацьбы". Мы ўжо не раз пераконваліся, што любы штучны націск на курс цвёрдых валют прыводзіць затым да рэзкага скачка ўверх іх кошту ў беларускіх рублях. Дарэчы, паводле прагнозаў экспертаў, ужо ў верасні чакаецца, што наяўны даляр будзе каштаваць прыблізна 35–40 тысяч беларускіх рублёў. Так што выкарыстайце параду, – атрыманую мной ад банкіраў, – пераходзьце жыць на хлеб і ваду, але не спяшайцеся сёння мяняць СКВ на рублі. Валюту цяпер лепш купляць...

СКРЫЖАВАННЕ

У расколатым люстэрку — армія

(Заканчэнне. Пачатак у №№83–85).

Аповед чацвёрты:

Ягор хаваўся за мяжой, а Лёша – па суседзях

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

Ранак верасьнёвы
Пахне свежай мятай.
Хлопцы, я вясёлы:
Заўтра мне ў салдаты!
Загрымяць, зазвоняць
Поезда калёсы.
Да сустрэчы, гоні,
Нёманскія плёсы.
Да сустрэчы, хаты
Беларускай вёскі,
Хлопцы і дзяўчаты,
Маці і бярозкі !
Будуць палігоны.
Мары, посвіст ветру.
Зачасцяць вагоны
Везці нам канверты.
Ранак верасьнёвы,
Па–над нашай хатай.
Хлопцы, я вясёлы:
Я іду ў салдаты!

Армія — не ўзброены народ, а ўзброены народ — не армія. Аднак на хвалі хаосу, што пануе ў палітыцы і жыцці, некаторыя спрабуюць даказаць адваротнае, і тым самым усяляк засцерагчы свайго сына ад службы ў войску. Менавіта ў гэты размыты, нібыта зацяжнымі халоднымі дажджамі перыяд у жыцці краіны, калі няма выразных межаў між дабром і злом, калі апляванымі ва ўяўленні моладзі паўсталі з падачы некаторых дзеячаў святыні, на якіх выхоўвалася пачуццё абавязку, — усё ярчэй бачна маральнае перараджэнне, якое, у сваю чаргу, праклала гнілую кладку да небяспечнай з'явы ў асяродку прызыўнікоў — "адмаўленцы".

Канешне, не ўсё гладка было ў нашай гісторыі. Ніхто і не імкнецца прыхарошваць пекла Афганістана, дзе побач з гераізмам былі і люта знявечаныя трупы салдат і афіцэраў, што трапілі ў палон душманаў, і дэзерціры-перабежчыкі, якіх вымусілі пакінуць падраздзяленні здзекі аднапалчан-"дзядоў". Былі і Карабах, Асецiя і Грузія, Прыднястроўе, Абхазія, Таджыкістан... Адным словам, у люстэрку арміі змяіцца страшная маральная расколіна. Яна пакінула глыбокі след. Не на голым жа месцы ў кволых душах большасці прызыўнікоў развілося непрыманне "казармы". Бо цынізм і сумленне — паняцці не сумяшчальныя. З пачатку стварэння свету так было. Аднак пытанне непрымання, "казармы" куды больш шырокае. І добра, калі гэты працэс — працэс самаізаляцыі абмяжуецца некалькімі дзесяткамі чалавек, якія адчуваюць комплекс уласнай непаўнацэннасці, а калі ахопіць увесь прызыў?

Дарэчы, тэндэнцыя ўхілення ад службы ярка сведчыць і пра наш лад жыцця, а калі дакладней — бязладдзе. Навучыўшыся спекуляваць, хітрыць, пазбягаць жыццёвых цяжкасцей, многія юнакі (асабліва з ліку камерсантаў ды лавачнікаў) забыліся, што яны, гэтыя цяжкасці, пасылаюцца Богам для таго, каб праз іх прайсці, ачысціцца душой ад усяго мітуслівага, другараднага, бо армія ў рэшце рэшт — школа выхавання мужнасці, абавязку, патрыятызму. Але хіба гэта лёгка растлумачыць чалавеку з дэфармаванай мараллю, для якога меркай святасці з'яўляецца даляр, што загартоўку ў горне арміі абавязаны прайсці кожны мужчына, калі ён не калека, не слабы здароўем.

У свой час, а менавіта дваццаць тры гады назад, калі я быў прызваны на службу ў рады Савецкай Арміі і калі літаральна на адным дыханні напісаў верш, які скарыстаў эпіграфам, ніхто нават у думках не меў намеру ўхіліцца ад службы. Наадварот, у вёсцы і горадзе з павагай ставіліся да тых, хто адслужыў, і з пэўным недаверам глядзелі ў бок хлопцаў, хто па нейкай прычыне атрымаў адтэрміноўку на год-два, і з пачуццём жалю — на юнакоў, камісаваных па стану здароўя. Нават у дзяўчат першае пытанне было: ці служыў?

Між іншым, некаторыя журналісты, калі гутарка заходзіць аб "адмаўленцах", імкнуцца ўсе сённяшнія балячкі, у тым ліку і ўзнікаючыя праблемы з прызывам, зваліць на спадчыну Савецкай Арміі. Але гэта ў корані супярэчыць сапраўднасці. Хвароба "адмаўлення" набыта менавіта ў апошнія гады, калі ў сродках масавай інфармацыі замест глыбокага аналізу стану спраў у той жа Беларускай арміі малявалі службу толькі негатыўнымі фарбамі. Маўляў, там і "дзедаўшчына", і наркаманія працвітае. Што ж, у сям'і не без вырадкаў. Але ў большасці падраздзяленняў — парадак. У тым жа батальёне сувязі, дзе намеснікам камандзіра па выхаваўчай рабоце Дзмітрый Крывякін, восемдзесят працэнтаў салдат на ананімнае апытанне, якое было праведзена з мэтай выяўлення парушэнняў, адказалі, што хочуць больш спаць. Адным словам, правілы ўнутранага распарадку не дазваляюць ажыццявіць на справе даўнюю прымаўку: салдат спіць, а служба ідзе. А што тычыцца іншых пытанняў, то радавыя Аляксандр Тураў, Сяргей Тамашоў, Сяргей Назін, старшыя сяржанты Ігар Паддубскі, Віталь Гарэлаў пад час гутаркі задаволена казалі: "Лепей і не трэба. І ежы хапае, і культмасавых мерапрыемстваў, і з пісьменнікамі, артыстамі сустракаліся больш як да службы".

Як бачна, не ўсюды так дрэнна, як сёй-той малюе. Аднак шэрагі тых, хто ўхіляецца ад службы, ігнаруе дзеючы закон "Аб усеагульным вайсковым абавязку і ваеннай службе" не змяншаюцца. У ваенных камісарыятах пухленькія папкі асабістых спраў прызыўнікоў, дзе акуратна падшываюцца карашкі позваў, копіі папер у раённыя аддзяленні ўнутраных спраў з просьбай адшукаць асоб, якія не з'явіліся для прызыву ў армію, адказы з іншых інстанцый на запыты, а саміх прызыўнікоў ні дома, ні па ранейшым месцы працы днём з агнём не адшукаць.

"Уяўляеце, да чаго ўжо даходзіць, — абурыўся ваенны камісар Партызанскага раённага ваеннага камісарыята г.Мінска Уладзімір Бойка, — раней "адмаўленцаў" можна было па пальцах адной рукі пералічыць, хаця служыць даводзілася і на Паўночным Каўказе, і на Далёкім Усходзе, а сёння ў сябе ля хаты "не жадаюць".

Усё быццам зразумела. Які час, якія законы, гэткія і плады. Словам, прадаўжаў Уладзімір Бойка, утварылася трэшчына ў самасвядомасці людзей, узнікла небяспечная мяжа ў адносінах да чалавека ў пагонах, вельмі прыхільная ў народзе, літаратуры, кіно — раней.

Што і казаць, у свой час сапраўды воінскія традыцыі былі цесна звязаны з народнымі. Зняславіць гонар палка, здрадзіць яго сцягу абазначала кінуць цень і на гонар сям'і. І гэта натуральна. Гэтаму вучылі з маленства аповеды бацькоў, школа, тэхнікумы, інстытуты, творы беларускіх пісьменнікаў.

А чаго можна чакаць, напрыклад, ад "абаронцаў" накшталт П.Вараксы, Д.Корсакава, якіх доўгі час не маглі вылавіць работнікі Партызанскага райваенкамата?

Здаецца, з прэстыжам армейскай службы ўсё зразумела. Ён на парадак знізіўся ў сілу аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын. А як жа працуюць у такім разе законы? Адразу прыкмечу — слаба. Мяркуйце самі. Калі яшчэ ўчора прызыўнік, што не з'явіўся па позве ваенкамата, падвяргаўся штрафу ў памерах аж пяцідзесяці рублёў! Сёння ж, адпаведна з Кодэксам аб адміністрацыйных правапарушэннях, — у памеры мінімальнай зарплаты. Калі ж ён не з'явіцца і ў чарговы раз, то плаціць давядзецца дзве мінімальныя зарплаты. Сума, здавалася б, вялікая. Але, гледзячы для каго. Для хлопца ад станка і плуга — так. А для тых, хто варочае мільёнамі, хто ўжо сёння ездзіць на "Вольвах" і "Мерседэсах", — мізэр.

Трэба сказаць, невясёлы малюнак. А, між тым, па логіцы рэчаў, служба ў радах узброеных сіл павінна быць абавязковай для ўсіх. У жыцці ж усё інакш. Дастаткова пазнаёміцца з некаторымі артыкуламі прынятага Вярхоўным Саветам закона "Аб усеагульным вайсковым абавязку і ваеннай службе", які дзейнічае, каб на свае вочы пераканацца, колькі катэгорый грамадзян, згодна з ім, маюць права на адтэрміноўку ад прызыву, — тут і інжынеры, і вучоныя, і... а колькі вызваляецца наогул! І кола льготнікаў усё расшыраецца.

Канешне, можна зразумець, калі вызваляецца ад прызыву хлопец, які ажаніўся і мае дзіця. Сёння, сапраўды, адной маці выхаваць дзіця без матэрыяльнай падтрымкі цяжка. Немалаважны і маральны фактар, з-за якога часцяком распадаюцца сем'і. А вось што тычыцца іншых катэгорый — тых жа вучоных, інжынераў, то, лічу, кожны здаровы грамадзянін нашай суверэннай рэспублікі абавязаны служыць. Неабходна, на маю думку і думку афіцэраў, з якімі давялося гутарыць, перагледзець і законы ў дачыненні "адмаўленцаў". Інакш Беларуская армія ў хуткім часе сапраўды стане не рабоча-сялянскай, а ў тыле будзе "абжываць" пазіцыі цывільная — армія дэзерціраў. Ад "адмаўленца" да дэзерціра — адзін крок.

Палкоўнік Уладзімір Бойка ўзяў вязку "асабістых спраў прызыўнікоў". Там у звычайных раўнадушных выказваннях значыліся радкі з адказаў афіцыйных устаноў, органаў правапарадку, пісьмы бацькоў.

Ён наўздагад выцягнуў чарговую: "Калі я адна гадавала сына, дзяржава не бачыла, як мне цяжка даводзілася, — пісала ў ваенкамат на імя ваеннага камісара маці прызыўніка Аляксея Любчанкі. — Мне ні ў чым не дапамагалі. Сын бадзяўся па суседзях ці сядзеў у хаце замкнёны. А таму я не жадаю, каб ён служыў у цяперашняй арміі. Абараняць спекулянтаў? Дзякуй!"

Дарэчы, Аляксей Любчанка, як піша маці, бадзяўся не проста так. Гэтае бадзянне давяло да чаканых вынікаў. Нядаўна Першамайскі раённы суд г.Мінска пазбавіў яго на два гады волі з адтэрміноўкай выканання прысуду. Ці з'явіцца ён у чарговы раз па позве ў ваенкамат?

А вось яшчэ адна папка. У ёй — тлумачальная запіска ад участковага інспектара І.Гатаўца, які запісаў сведчанне маці аб ухіленні ад службы ў арміі яе сына Ягора Бурлова: "Ягор не мог з'явіцца па позве на асенні прызыў з-за таго, што быў у краінах Прыбалтыкі. У час вясенняга прызыву знаходзіўся на Украіне".

Вось так. Пад час прызыву хлопцаў можна сустрэць дзе толькі хочаце: у Расіі, на Украіне, у Польшчы, краінах Прыбалтыкі, але не ля дзвярэй ваенкамата. Іншых бацькі адпраўляюць у вёскі.

Палкоўнік закрыў папку і выдыхнуў цяжка: "Божа, што за прызыўнікі пайшлі? На кожнага — тамы папер..."

Так, складаны, шалёны час. Але ён вось-вось міне — і, мне здаецца, народ прыгадае, што арміі трэба аддаваць усё лепшае: сям'я — лепшага сына; конназаводчык — лепшага каня; фабрыкант — лепшы ўзор матэрыялу; заводчык — лепшую машыну; рабочы — лепшую працу. Як прыгадае і словы запаведзі: "Адчувай у часці сям'ю. У афіцэру — бацьку, у сябрах — братоў". Дарэчы, у батальёне сувязі, аб якім апавядалася, менавіта так і жывуць, служаць.

Бурштынавае, пеністае, рэчыцкае...

Піва, зваранае на заводзе ў Рэчыцы, аўтарытэтнае журы прызнала адным з лепшых сярод 71 узору з усяго былога Саюза. Карыстаецца попытам "Рэчыцкае" не толькі ў сябе дома. Прадпрымальныя "чаўночнікі" вязуць яго дробным оптам і ў Расію. На Сочынскім міжнародным кірмашы "Піва-94" яно ўзнагароджана яшчэ і дыпломам за выдатную якасць.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БЕЛІНФАРМ.

МІНСКІ ДЗЁННІК

У адпачынак за мяжу,

альбо Парады для багаценькіх

□ Лілія ГРЫНЯВЕЦКАЯ, "ЧЗ".

Летам сталіца пусцее. Нядзіўна — сезон адпачынкаў выганяе публіку з душнага горада і службовых кабінетаў у паўднёвы накірунак. Нехта сунецца да мора "дзікуном", прыхапіўшы кансервы і шмат сала, нехта купляе пуцёўку і карыстаецца паслугамі гатэльнага сервісу. Сёй-той дазваляе сабе прывабнасці замежнага курорта. Такім чынам, калі вы вырашылі адпачыць за мяжой...

Перш за ўсё прыкіньце свае фінансавыя магчымасці. Памятайце: акрамя закладзеных у кошт тура адносна недарагіх курортных паслуг, пяшчотнага замежнага сонца і вады, зялёныя грошы з выявай дзядзькі ў шурпатым навобмацак сурдуце, — галоўная сіла вашага поспеху ў перыяд адпачынку. Ударна папрацуйце на працягу года. Перавыканайце норму, напішыце кнігу, зрабіце адкрыццё, купіце і прадайце... Адным словам, акрамя ўплачаных за тур шасці—сямі соцень даляраў, майце ў кішэні тысячу—другую ў момант пераходу праз таможню.

Тур і агенцтва выбірайце не наўздагад, а рупліва збіраючы агентурныя даныя праз далёкіх знаёмых, трэціх і падстаўных асобаў. Чытайце вялікія рэкламныя агляды ў газетах: іх пішуць людзі аб'ектыўныя, незацікаўленыя і бескарыслівыя, якія па загаду душы і сэрца красамоўна захапляюцца перавагамі тых ці іншых агенцтваў. Мусольце падшыўкі спецыялізаваных выданняў. Патрабуйце вочнай стаўкі з тымі, хто ўжо адпачыў і пакаштаваў усяго таго, на што вы разлічваеце.

Лятайце самалётамі. У аэрапорт прыязджайце загадзя, каб як мае быць накурыцца перад палётам, не ведаючы, што ў самалёце таксама можна. Апраніцеся ўсё роўна як і некалькі разоў змяніце адзенне ў туалеце залы чакання, каб прадэманстраваць групе свае багатыя магчымасці. Пачынайце куціць яшчэ ў аэрапорце: купіце жонцы і дзецям аранжыкавы сок у пачаку з трубачкай за 35 цэнтаў. Не страляйце вачамі па баках: раптам пазнаеце знаёмага па тэлеэкране дырэктара дабрачыннага фонду, які "надабрачыніў" і сабе, і яшчэ адной жанчыне, каб паехаць адпачываць за мяжу. Пачняце пільна ўглядвацца — сапсуяце яму адпачынак. Увогуле, калі кошт тура дастаткова высокі, а геаграфія не былая "лагерная сацыялістычная", будзьце гатовыя да таго, што вядомых у рэспубліцы асобаў у групе будзе шмат. Тут вам і рэдактары газет, разрэкламаваныя ўрачы, вялікія чыны ў міністэрствах. Кампанія, словам, будзе цёплая. Касцяк групы складуць больш-менш маладыя бізнесмены — галантныя, часова нежанатыя кавалеры.

У самалёце не парушайце традыцый і не адмаўляйцеся ад напояў. Спытайце рускай гарэлкі — някепскі пачатак для замежнага адпачынку. Узмацніце задавальненне, падпільнаваўшы сцюардэсу, калі яна будзе каціць назад сваю каляску, скажыце ласкава: "Паўтарыць", — вас адразу зразумеюць і ацэняць. Не сядзіце, як сыч, утаропіўшы хмяльное вока ў мёртвыя воблачна-гарыстыя краявіды ўнізе. Пачынайце знаёміцца, падзяліце з кім-небудзь задавальненне ад пачатай у аэрапорце бутэлькі добрага даляравага каньяку.

Будзьце гатовыя да замежнага сервісу. У аэрапорце трапы, як мухі, аблепяць ваш самалёт, ледзь ён паспее спыніцца. Будзьце гатовыя да тамтэйшай устойлівай спякоты. Неназапашвайцеся цёплай вопраткай, страхуючыся па звычцы ад капрызнага на радзіме надвор'я. Аддайце перавагу паласатым, квяцістым, а таксама ў гарошак шортам і майкам. Бараду, калі ёсць, пагаліце. Дастаткова валасатых ног і грудзі — а то сонцу няма дзе будзе прыкласціся.

Нічога не купляйце ў аэрапорце. Вы яшчэ не ведаеце цэнаў, і праслаўтыя бяспошлінныя аэрапортныя крамы могуць быць па-вар'яцку дарагімі.

Будзьце гатовыя да таго, што за мяжой усё дорага. Спелыя цытрусавыя будуць валяцца па дарогах, але набыць іх больш танна, чым у Мінску на Камароўцы, вам не ўдасца.

Будзьце гатовыя да незвычайна ветлівых, далікатных адносінаў да вас афіцыянтаў і гатэльнага персаналу. Не рабіце спробы, у п'яным запале патрасаючы пачкам балотнага колеру крэдытак, сварыцца з афіцыянтам у бары, пад'ялдыкваючы яму на ламанай руска-англельскай.

Калі вы не занадта малады і не занадта здаровы, не спяшайцеся прыхопліваць з сабою на спякотны заморскі курорт юную актыўную дзеву. Пры пэўнай схільнасці да сардэчных удараў і днях, поўных гарачыні, пляжнага сонца, можна і не вытрымаць...

На пляжах не будзьце ракампустэльнікам. Актыўна карыстайцеся воднымі лыжамі, аэрапланамі, іншымі забавамі. Тым больш, што і кошт задавальненняў невялікі, калі параўнаць яго з сярэднямесячным заробкам амерыканскага пасудамыйшчыка. Ні ў якім разе не ўздумайце пераводзіць тамтэйшыя цэны на рублі. Не смешна.

Не чакайце ад сваіх гатэльных апартаментаў больш, чым яны каштуюць. Апартаменты будуць сціплыя, але чыстыя. Зрэшты, у іх вы будзеце праводзіць толькі ноч, ды і не кожную. Не зацыклівайцеся на пляжы. Скажыце сабе так: "Быць у Італіі і не пабываць у Венецыі!", альбо так: "Быць у Іспаніі і не пабываць у Мадрыдзе!", альбо нават так: "Быць у Ізраілі і не пабываць у Іерусаліме!". Пабывайце ў Венецыі, Мадрыдзе, Іерусаліме, а таксама ў Дамаску, Парыжы і Стамбуле. Пабывайце яшчэ дзе-небудзь і кіруйце дахаты. Ляціце — падсмажаны, задаволены — высакамерна пасміхаючыся са слоў сцюардэсы, калі на пытанне, якое надвор'е ў Мінску, яна вам адкажа: "Цёпла, дваццаць градусаў".

Фота Ірыны ГУДЗІЕЎСКАЙ.

Кур'ер "ЧЗ"

Алё! Масква?..

Што б ні гаварылі пра суверэнітэт дзяржаў, граніцы і мытні, але самыя цесныя кантакты ў жыхароў беларускай сталіцы па-ранейшаму з Расіяй. Гэта пацвярджае і статыстыка.

Аказваецца, 71 працэнт усіх званкоў, якія робяць мінчане, карыстаючыся міжгародняй і міжнароднай тэлефоннай сувяззю, прыпадае на расійскія гарады. Далей ідзе Украіна — 19 працэнтаў. Па 2 працэнты дасталося Казахстану і Узбекістану. Астатнія 6 працэнтаў — сувязь з далёкім замежжам. Вельмі рэдка мінчане тэлефануюць у Арменію, Таджыкістан, Грузію і Кыргызстан.

Наваселле, магчыма, не апошняе

У будынку Дома ўрада гэтымі днямі ідзе вялікае перасяленне. Апарат прэзідэнта, які раней займаў асобныя памяшканні ў правым крыле, цяпер заняў кабінеты ў левым — непасрэдна там, дзе раней размяшчалася "сэрца" беларускага ўрада.

Рэзідэнцыяй Аляксандра Лукашэнкі стаў кабінет былога Старшыні Савета Міністраў, а кіраўнік прэзідэнцкай адміністрацыі Леанід Сініцын цяпер займае кабінет, які раней належаў аднаму з яго намеснікаў.

Аднак пытанне з апартаментамі для прэзідэнцкай каманды канчаткова не вырашана. Магчыма, хутка ёй прыйдзецца пераязджаць у будынак былога ЦК партыі, што цяпер належыць Вярхоўнаму Савету рэспублікі, а той, у сваю чаргу, размесціцца ў будынку, дзе праходзяць яго пленарныя пасяджэнні.

БЕЛІНФАРМ.

Па рацэ Сар'янцы – у мінулае

На Верхнядзвіншчыне прайшла своеасаблівая вахта памяці. Мясцовыя вандроўнікі, члены клуба "Адраджэнне" адправіліся па рацэ Сар'янцы на байдарках даследаваць помнікі гісторыі.

Краязнаўцы-энтузіясты на чале з Антонам Бубалам добраўпарадкавалі магілы на месцы колішніх, спаленых у вайну вёсак. Пра сваё падарожжа адраджэнцы распавялі на старонках раённай газеты.

Уладзімір МІХНО.

Прапіў і печ

Непрыемная нечаканасць чакала адзінокага жыхара Маладзечна, калі ён вярнуўся з гарадской бальніцы дамоў.

У сваёй хаце, якая стаяла наводшыбе, ён не ўбачыў... сваёй печы, на якой так любіў грэцца. Аказалася, сын прапіў у хаце ўсё, што можна, а потым разбурыў печ і прадаў цэглу.

Ці сагрэе гэтая цэгла новых гаспадароў?

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Кніга замест гір

Жыхары Маладзечна, ідучы на кірмаш, часам бяруць з сабою вагі: узважыў табе прадукт прадавец, тут жа яго і правяраеш. Як правіла, разыходжанні значныя.

А вось маладзечанец Ю.В. замест вагаў выкарыстоўвае раман Новікава-Прыбоя "Цусіма". Гэтую кнігу некалі падарылі яму ў дзень нараджэння. Том, які выдадзены яшчэ ў 1952 годзе і налічвае 888 старонак, важыць роўна адзін кілаграм. Хоць у палату мер і вагаў здавай.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Рубрыку вядзе
Святлана КУЛІКОВА
тэл. 68-29-28

Не памірайце ад невуцтва

"Мяркую, што і камерсантам, якія гандлююць імпартнымі прадуктамі харчавання ды турбуюцца аб прэстыжы сваёй фірмы, і звычайным спажыўцам цікава будзе прачытаць у вашай рубрыцы расшыфроўку шэрагу сімвалаў і абазначэнняў на імпартных кансервах.

С.САМОЙЛАЎ, г.Вілейка."

Пачну з КАНСЕРВАНТАЎ.

E220 — дыяксід серы, E221—226 — сульфат натрыю ці кальцыю. Дабаўляюцца ў віно, піва, сокі, сухафрукты, крэветкі. Лічацца бясшкоднымі, але парушаюць абмен кальцыю і разбураюць вітамін B_1.

КІСЛОТЫ. E236 — мурашыная, E260 — воцатная, E270 — малочная (малочныя прадукты, кандытарскія вырабы, напіткі), E280 — прапіёнавая (сыр) з'яўляюцца бясшкоднымі, E210 — бензойная і E211—217 — яе вытворныя могуць выклікаць алергічныя рэакцыі.

СУПРАЦЬЦВІЛЬНЫЯ РЭЧЫВЫ. E230—233 — прапітваюць скуру бананаў і апельсінаў. У мякаць не трапляюць, але цэдру з апрацаваных цытрусавых ужываць нельга.

АНТЫАКСІДАНТЫ. E300 — вітамін C, E306—309 — вітамін E.

НАТУРАЛЬНЫЯ ФАРБАВАЛЬНІКІ. E100 — куркумін, жоўты, расліннага паходжання (сыр, маргарын). E160 — караціноіды, жоўта-чырвоны, экстракты з морквы і таматаў (масла, сыр, крэмы, кандытарскія вырабы). E161 — ксантафілы, экстракты расліннага паходжання (супы, варыва, напіткі), E162 — чырвоны, з буракоў (супы, соусы). E163 — антацыяны, фіялетавы, экстракты з баклажанаў, парэчак, чырвонакачаннай капусты (марожанае, кандытарскія вырабы). E140 — хларафіл, зялёны (тлушчы, агародніна, алей). E120 — карамін, чырвоны, з насякомых (варыва, жэле, фрукты, мясныя вырабы, крэветкі, вэнджаная рыба, сіропы, лікёры, сыр). E150 — карамель, карычневы (лікёры, соусы). E101 — лектафлавін, жоўты, з малака, пшаніцы, печані, жаўткоў (пюрэ з агародніны).

СІНТЭТЫЧНЫЯ ФАРБАВАЛЬНІКІ. E102 — тартразін (кандытарскія вырабы), адмоўна ўплываюць на дзіцячы арганізм. E123 — чырвоны амерант, выкарыстанне якога забаронена ў ЗША, Швецыі, Вялікабрытаніі, Расіі. Сінтэтычнымі фарбавальнікамі з'яўляюцца таксама E122, E124, E180, E131, E142, E127, E151, E132, E170—175.

Харчовыя дабаўкі ёсць практычна ва ўсіх прадуктах — як імпартных, так і айчынных (праўда, на ўпакоўках апошніх яны не заўсёды ўказаны), з гэтай прычыны выбраць тавар, поўнасцю без іх не магчыма. Аднак можна знайсці што-небудзь менш шкоднае.

Лётчыкі не дрэмлюць!

"Цікава, ці спяць лётчыкі ў час працяглых палётаў? Ці ёсць у самалётах памяшканні для адпачынку экіпажа?

А.КЛІМАЎ, г.Асіповічы".

Як давялося высветліць з кампетэнтных крыніц, нашым лётчыкам у час палётаў практычна расслабіцца няма дзе. Пра сон нават думаць нельга, бо і камандзір, і астатнія члены экіпажа абавязаны кантраляваць даручаныя ім "участкі працы". Пілоты, якія ідуць "да ветру", размяцца ці пакурыць, абавязаны папярэдзіць калег, якія засталіся ў кабіне, аб тым, які прыкладна час яны будуць адсутнічаць. Безумоўна, членам экіпажа ўжываць спіртныя напіткі на борце забараняецца.

На працяглых рэйсах экіпаж абавязкова мяняецца. Гэта можа быць і два, і тры разы.

А вось некаторыя замежныя авіякампаніі выконваюць працяглыя рэйсы двума экіпажамі. Адзін робіць узлёт і набірае вышыню ды ідзе адпачываць у спецыяльнае памяшканне. Другі — вядзе самалёт да моманту зніжэння. Далей — зноў першы.

З айчынных самалётаў толькі АН-124 мае каюты для адпачынку экіпажа. Але двума экіпажамі нашы ніколі не лятáлі, а адпачываюць па чарзе.

Карэльская бяроза на Беларусі

"Заўсёды думаў, што карэльская бяроза расце толькі ў краіне, ад імя якой атрымала назву. А вось пачуў, што ёсць яна і на Беларусі. Ці так?

С.МІКУЛЬЧЫК, Мінскі раён".

Так. Нягледзячы на сваю назву, карэльская бяроза сустракаецца не толькі ў таежных лясах гэтай паўночнай рэспублікі. Сустракаецца яна, праўда, зрэдку, на Украіне, у Польшчы, краінах Балтыі і Беларусі. Больш значныя зараснікі карэльскай бярозы ахоўваюцца ў Бярэзінскім запаведніку, у раёне Салігорска ёсць некалькі невялікіх гаёў з прымессю гэтага віду бярозы, а таксама ў Вільчыцкім лясніцтве Магілёўскай вобласці.

Плата за рызыку

"Цікава, ці плацяць беларускім салдатам за рызыку?

С.МАСТОЎСКІ, г.Пухавічы".

Толькі нядаўна і толькі сапёрам урад рэспублікі вырашыў плаціць за рызыку. На сённяшні дзень за абясшкоджаную міну яны атрымліваюць 15 тысяч. Аднак матэрыяльны стымул ёсць і ў дэсантнікаў. У залежнасці ад колькасці скачкоў афіцэру, напрыклад, належыць 0,14—0,20 працэнта ад мінімальнай заработнай платы за кожнае прызямленне. Не вельмі шмат, прама скажам!

ТВАЕ РАБОЧЫЯ РУКІ

Прыцяжэнне

□ **Іван СЦЯПУРА**

Непрадказуемы лёс у кожнага чалавека. Здаецца, ужо ўсё вырашана, а тут, на табе, паварот на 180 градусаў. Менавіта такое здарылася з Анатолем Гарэцкім, механізатарам калгаса "1 Мая" Асіповіцкага раёна. Скончыўшы школу, ён пайшоў на курсы трактарыстаў, якія ў 1974 годзе дзейнічалі пры Мар'інагорскім саўгасе-тэхнікуме. Затым падаспеў час ісці ў армію. Трапіў служыць Анатоль у прэстыжнае і ганаровае месца — Брэсцкую крэпасць-герой. Калі напісаў першае пісьмо, то многія вяскоўцы зайздросцілі, а нехта нават і не паверыў.

У 1977 годзе закончыў службу і вярнуўся на родную Пухаўшчыну, а тут якраз сябрук уладкаваўся на добрую работу на Асіповіцкім заводзе аўтаагрэгатаў. Хоць і работа заліўшчыка металу нялёгкая, але вельмі добра аплачваецца. І Анатоль Гарэцкі вырашыў, што пойдзе, калі возьмуць, туды і ён. Рабочыя рукі якраз былі патрэбны, і яго прынялі адразу.

Здавалася б, быць Гарэцкаму гараджанінам. Але лёс распарадзіўся інакш. У той час прадпрыемства, як тады модна было называць, шэфствавала над былым саўгасам, цяпер калгасам "Асіповіцкі". І Анатоля Гарэцкага разам з іншымі не раз накіроўвалі ў гаспадарку для правядзення розных палявых работ, бо ў яго, акрамя пасведчання механізатара, была сапраўдная цяга да зямлі. І пра гэта ведала кіраўніцтва завода.

І так здарылася, што прыкіпеў Гарэцкі сэрцам да зямлі, адчуў, што без свайго трактара "Беларусь" ён больш не зможа. А тут яшчэ дырэктар саўгаса Іван Пінчук пачаў угаворваць перайсці ў гаспадарку. Анатоль параіўся з жонкай, падумаў і згадзіўся. Не надта хацелі адпускаць у цэху Гарэцкага, але той прыняў цвёрдае рашэнне. І стаў механізатарам. Крыху пазней саўгас "Асіповіцкі" падзяліўся на два калгасы "Асіповіцкі" і "1 Мая". Анатоль перайшоў у "1 Мая".

І вось ужо чатыры гады ён тут працуе. Абветраны, загарэлы твар, моцныя хлебаробскія рукі і добрая ўсмешка. Такім я і ўбачыў Анатоля Гарэцкага. Пра сябе ён расказвае неахвотна, больш пра добрых людзей — сваіх кіраўнікоў. П.І.Усатага, М.І. Гуліка, сяброў.

А пра сябе ён мог бы расказаць шмат. Бо няма той работы, якой бы не выконваў Гарэцкі ў калгасе. І сее, і ўбірае, і ўгнаенні падвозіць, і пасевы даглядае. Яму не трэба па некалькі разоў казаць, што зрабіць. А галоўны яго кантралёр — уласнае сумленне. Не, гэта не казённыя словы. Не ўмее Гарэцкі рабіць абы-як, абы хутчэй. Быў сведкам, як Анатоль назіраў за пасевамі. Не раз ён выскокваў з кабіны, правяраў глыбіню ворыва, атрасаў з зубоў культыватара глебу. Цёпла гавораць пра Гарэцкага сябры. Бо ён не толькі цудоўны працаўнік, але і добры таварыш. Першым прыйдзе на дапамогу, калі трэба, затрымаецца і пасля работы, калі патрабуюць абставіны, хаця сам жыве ў горадзе і дабірацца даводзіцца, як надарыцца. Але для чалавека, які любіць зямлю, гэта не цяжкасці. Да таго ж Анатоль вельмі любіць тэхніку. Яго чырвоны трактар "Беларусь", якому ўжо два гады, здаецца, ўчора сышоў з канвеера.

А дома мужа і бацьку, добрага працаўніка чакаюць жонка Ала і сыны Павел і Алёша, якіх ён вельмі любіць. І хочацца пажадаць гэтай сям'і шчасця.

■

МОВА ЗЯМЛІ

Маладзечна

Старыя расказваюць так. Калі Беларусь знаходзілася пад Літвой, жыў тут у той час вялікі князь літоўскі. І былі ў яго два сыны. Падараваў князь малодшаму невялікае мястэчка, якое і пачалі называць Маладзечнам, бо належала яно маладзейшаму сыну-княжычу.

Нам даводзілася чуць гэтае паданне не толькі само па сабе, як узор вуснай народнай творчасці, але і ў інтэрпрэтацыі даследчыкаў, якія звярталі ўвагу на корань "Малад- — "малады", "малодшы" ў складзе назвы горада Маладзечна, упершыню згаданага ў пісьмовых крыніцах 16 снежня 1388 года. Ці сапраўды Маладзечна калісьці належала малодшаму ("маладзейшаму", як у паданні) сыну нейкага ўладара? Ці Маладзечна — гэта "малады горад", своеасаблівая аналогія такім найменням, як Ноўгарад Вялікі ці Новагародак (Навагрудак) Літоўскі?

На наш погляд, вызначальным пры тлумачэнні назвы Маладзечна з'яўляецца не корань Малад-, а каранёвая аснова Маладзеч- (першасная форма — Маладзец), да якой далучаны суфікс-фармат -ьна, характэрны для заходніх раёнаў Беларусі і тэрыторыі Польшчы, а таксама для тых мясцін Літвы, дзе гістарычна адчувальны славянскі ўплыў. Параўнайце самі: Маладзечна, Гродна, Вільна, Коўна (Каўнас), Шчытна, Гнёзна, Свідна, Хелмна, Хошна, Слаўна, Ліпна, Кольна і інш.

Аснова Маладзеч- (Маладзец-) у трохі іншым гукавым варыянце адлюстравана і ў назве рачулкі Маладзечанкі, якая працякае па тэрыторыі сучаснага Маладзечна і ўпадае ў больш паўнаводную Ушу (Нёманская сістэма). Аднак выводзіць назву горада ад найменняя ракі нельга, паколькі відавочна, што апошняе якраз, наадварот, утварылася ад першай пры дапамозе суфікса -ка.

На ўсходнеславянскіх землях, праўда, сустракаюцца рэчкі Малодка, Малодня, Маладзільня, Маладзілаўка, Маладзенка, Малодзенка (басейн Акі), Млодаць, Маладова (басейн Сейма), Малода (вярхоўі Днястра). Паходжанне іх назваў наўрад ці звязана са словамі малады, маладзіць ці нават маладзец. Хутчэй у такіх найменнях утоены нейкія даслаянскія моўныя факты, якія пад уздзеяннем так званай "народнай этымалогіі", пачалі нагадваць добра знаёмыя ўсім словы.

Аснова Маладзеч- (Маладзец-) у складзе назвы Маладзечна, на наш погляд, непасрэдна звязана са словам маладзец (рускае молодец), якое трэба ўспрымаць не ў сучасных прамых яго значэннях "юнак, хлопец, малады чалавек, халасты, нестары халасцяк" і г.д., а ў іншых, што адлюстраваны, напрыклад, у дыялектных і гістарычных слоўніках.

Так, у "Толковом словаре живого великорусского языка" У.І.Даля (т.ІІ, М., 1955, с.332) адпаведнае слова адзначана сярод іншых і ў значэннях "памочнік, прыслужнік, сядзелец". У вядомай лексіка-графічнай працы І.І.Сразнеўскага "Материалы для словаря древнерусского языка" (т.ІІ, С.-Пец., 1895, с.169) знаходзім "молодый", "молодии люди" —"малодшая дружына (князя)".

Словы малады, маладзец, як можна думаць, у мінулым датычыліся, у прыватнасці, тых, хто выконваў нейкія абавязкі перад пэўнай важнай асобай, служыў каму-небудзь, г.зн. займаў у сацыяльнай іерархіі адпаведнае, не самае высокае месца. У гістарычных раманах рускага пісьменніка Дз.Балашова ("Младший сын", "Великий стол", "Бремя власти" і інш.) выкарыстоўваецца, у прыватнасці, састарэлае слова маладзечная ў значэнні "каравульнае памяшканне", "памяшканне для малодшых дружыннікаў".

Менавіта ў такім сэнсавым кантэксце, як нам здаецца, і трэба тлумачыць назву горада Маладзечна. Г.А.Каханоўскі, аўтар кнігі "Маладзечна: гісторыка-эканамічны нарыс" (Мн., 1988) указвае, што ў канцы XIV — пачатку XV стагоддзяў на тэрыторыі сучаснага Маладзечна, у пойме забалочанай Ушы, існавала абарончае збудаванне — замак. Яго недаступнасць забяспечвалася магутным земляным валам больш чым у тры метры вышынёй і абвадным глыбокім ровам з вадой. Замак акружаў і другі вал, толькі меншых памераў, у аснову якога закладваліся валуны. За зямельнымі валамі ішла цэлая сістэма ўмацаванняў з драўляных паляў і насцілу бярвёнаў. Замак адпавядаў бастыённым збудаванням.

Як бачым, маладзечанскі замак выкарыстоўваўся перш за ўсё як апорны пункт абароны, не як месца знаходжання нейкага вяльможы, а як вартаўнічы пункт, дзе, відаць, знаходзілася малодшая дружына, якая ў адрозненне ад большай дружыны (знаці) выконвала ўсе абавязкі па ахове межаў, дарог, гарадоў.

Задача гісторыкаў — вызначыць ролю абарончага пункта Маладзечна ў сістэме абароны сумежных тэрыторый. Мы можам зрабіць толькі меркаванне аб тым, што маладзечанскі замак (ці, магчыма, нейкая вартаўнічая застава, якая папярэднічала замку) першапачаткова ўзводзіўся для адпору магчымага нападу з захаду ці нават паўночнага захаду з боку ваяўнічых літоўскіх плямёнаў, а ў далейшым ён (замак) разумеўся як пункт абароны на выпадак прарыву крыжаносцаў у глыб беларускіх зямель.

Аляксандр РОГАЛЕЎ,
кандыдат філалагічных навук.

■

АСІПЕНКА
Аляксандр Харытонавіч

Бывай, дарагі Саша!

Дарагі Саша!

Сягоння першы ранішні тэлефонны званок апавясціў мяне аб тваёй заўчаснай смерці. Як гром з яснага неба звалілася на мяне гэтая трагічная вестка. Сімвалічна, што яна прыляцела менавіта з нашай "Чырвонкі", дзе мы ў першы пасляваенны год пазнаёміліся з табой і працавалі разам.

Потым ты рэдагаваў гэтую маладзёжную газету, а яшчэ пазней мы доўгі час працавалі разам у "Маладосці", у якой ты таксама прайшоў шлях ад радавога журналіста да галоўнага рэдактара часопіса.

Ты заўсёды быў завадатарам многіх цікавых спраў і літаратурных пачынанняў.

Таму невыпадкова цябе, як дасведчанага і вопытнага арганізатара, накіроўвалі на адказныя кіруючыя пасады. Ты з гонарам спраўляўся з ускладзенымі на цябе абавязкамі.

Я ведаў цябе як сур'ёзнага і ўдумлівага на рэдакцыйных планёрках, незамянімага тамаду ў сяброўскіх застоллях. Таму любіў ездзіць з табой у розныя вандроўкі, на літаратурныя выступленні. Ты быў надзейным і шчырым сябрам.

Да апошняга мы час ад часу перазвоньваліся па тэлефоне, гаварылі аб сваім жыцці-быцці.

Ты быў нястомным працаўніком і ў літаратуры пакінуў немалую творчую спадчыну. Мне заўсёды здавалася, што яна яшчэ не ацэнена як след нашай крытыкай. Бо ты глыбока ведаў жыццё і таму табе было што сказаць аб ім у сваіх аповесцях і раманах.

Не верыцца, што ты гэтак раптоўна адышоў ад нас, што мы болей ніколі не сустрэнемся з табою, не пагутарым па-сяброўску, не пажартуем і не пасмяёмся разам.

Хай лёгкім пухам будзе табе наша родная зямля, якую ты аб'ездзіў з краю ў край і выхадзіў сваімі нагамі.

Навекі бывай, дарагі Саша!

Мікола АЎРАМЧЫК.

МАРАЛЬНЫ КОДЭКС

Пагулялі...

□ **Мікола КАПЫЛОВІЧ**

Віцька, як толькі навучыўся хадзіць, штодзённа бываў у школе. Мог зайсці да любога настаўніка на ўрок, сесці за свабодную парту і моўчкі слухаць. Званкоў хлопчык не любіў — лічыў, што гучаць яны ў той самы момант, калі настаўнік расказвае самае цікавае.

Чытаць і пісаць Віцька навучыўся сам — наведванне ўрокаў не прайшло дарма. Ён добра разбіраўся ў матэматыцы, хутка запамінаў вершы ды і наогул рос развітым і знаходлівым...

Бацькі Віктара Шынкевіча, настаўнікі ў другім пакаленні, закончылі інстытут у 70-х, але адносілі сябе да педагогаў старой школы. Тая ж адданасць справе, тая ж самаахвярная любоў да прафесіі. Яшчэ ў раннім дзяцінстве на пытанне "Калі вырасцеш, кім будзеш?" Віцька ганарліва адказваў: "Настаўнікам!" І быць бы яму настаўнікам у трэцім пакаленні, але... Замест радасці і гонару ён прынёс у бацькоўскі дом гора і знявагу. У шаснаццаць гадоў Віктар Шынкевіч стаў завадатарам шайкі зладзеяў, якая складалася з такіх, як і ён, падлеткаў.

...Настаўнік у вясковай школе, дзе заняткі праводзяцца ў дзве змены, практычна ўвесь дзень на працы. Ды і дома адпачываць няма калі: праверка сшыткаў, падрыхтоўка да ўрокаў, гаспадарка, соткі... Віцька рана зрабіўся самастойным. Яго ніхто ніколі не кантраляваў, спадзеючыся на свядомасць. Калі ў час вячэры ён раптам не з'яўляўся за сталом, прычыны для неспакою не было. Ведалі, сын у бабулі і дзядулі, накормлены і спаць пакладзены. Грошы, як у доме бацькоў, так і ў старых заўсёды ляжалі ў пэўным месцы. На марожанае, кіно, цукеркі Віцька браў неабходную суму, не пытаючыся. І да пары да часу не злоўжываў даверам.

Кампанія ў Віцькі была вялікая, вясёлая. Каля яго заўсёды круціліся хлапчукі. Бацькі іх падахвочвалі. Яшчэ б, малодшы Шынкевіч і ў школе, і на вуліцы — прыклад для пераймання. "Адукаваны, выхаваны — як з такім не сябраваць? Хіба сын настаўнікаў можа чаму-небудзь дрэннаму навучыць?" Аўтарытэт бацькоў, дзядулі і бабулі рабіў яго бясспрэчным лідэрам, завадатарам шматлікіх дзіцячых забаў і ўчынкаў. Вясковыя хлапчукі неадкладна выконвалі ўсе загады Віцькі. А дазвалялася яму шмат чаго. Як можна было не стаць першым?

"Ідэя" залезці ноччу ў цір, які стаяў сярод старых дрэў каля клуба, належала Віцьку. Ён жа прапанаваў грунтоўна падрыхтавацца да "аперацыі". Увесь наступны дзень хлапчукі стралялі за рэчкаю. Атрымалі шмат асалоды, выявілі самага трапнага стралка — безумоўна, ім стаў Віцька. Ноччу асцярожна аднеслі зброю назад. Шынкевіч на гэтым настояў. Растлумачыў: "Калі вінтоўкі пакінуць сабе, іх будуць шукаць і рана ці позна знойдуць". Сышла з рук адна справа, захацелася чагосьці іншага, больш "сур'ёзнага". Залезлі праз фортку ў памяшканне школы. Віцька ведаў, дзе ляжалі ключы ад пакояў, у якіх захоўваліся магнітафоны і музычныя інструменты. Хлопцы выцягнулі ўсё, што змаглі панесці. Здабычу падзялілі паміж сабою. Толькі Віцька нічога не ўзяў. Навошта? Дома ўсё ёсць...

Перапалох быў у школе страшэнны. У кабінеце ў дырэктара пабылі амаль усе, хто меў раней хоць ускоснае дачыненне да крадзяжоў і хуліганстваў. З Віцькавай жа кампаніі не выклікалі нікога — хлапчукі знаходзіліся па-за ўсялякімі падазрэннямі.

Потым угналі некалькі матацыклаў, абакралі ларок, піянерскі лагер і магазін. Падлеткі і самі не заўважылі, як дзіцячыя гульні ператварыліся ў самыя сапраўдныя злачынствы. Раённая міліцыя збілася з ног у пошуках вінаватых — безвынікова...

Ці задумваўся хто з хлопцаў пра тое, што рана ці позна ўсяму гэтаму прыйдзе канец?

— Першыя два-тры разы было вельмі страшна, а потым зрабілася нават цікава, — прызнаўся адзін з іх на судзе. — Ды і міліцыі мы не баяліся: што яна нам, мы ж — непаўналетнія, у турму не пасадзяць.

"Засвяціліся" маладыя зладзеі па адной простай прычыне: прытупілася пачуццё асцярожнасці, "поспех" ускружыў галаву. Выпадковы прахожы заўважыў іх ноччу ля магазіна, паведаміў у міліцыю. Злавілі прама на месцы злачынства. А на наступны дзень кампанія прызналася ва ўсіх грахах.

Нават вопытныя міліцыянеры, работнікі пракуратуры ахнулі, даведаўшыся, хто "ўзначальваў" хэўру.

Суд, лава падсудных... Але ўражанне было такое, што гэта не Віктар сядзеў, згорбіўшыся, на драўлянай лаўцы за бар'ерам, гэта не яго судзілі... Упікалі, сарамацілі перш за ўсё яго бацькоў, дзядулю і бабулю — настаўнікаў са шматгадовым стажам работы. Сотні, тысячы чужых дзяцей яны вучылі правільна жыць, а свайго адзінага сына прагледзелі...

Але самы галоўны суддзя — уласнае сумленне. З таго часу, як раскрыліся ўсе акалічнасці гэтай справы, дзед, бабуля, маці і бацька скрозь зямлю гатовы праваліцца, каб пазбегнуць ганьбы. А ім яшчэ трэба ўрокі ў школе праводзіць. Вось так, адным росчыркам перакрэсліў Віцька ўсё жыццё — і сваё, і сваіх родных. Якія пасля гэтага яны педагогі, як асмеляцца стаяць каля класнай дошкі?

Чаго ж ім, 14—16-гадовым, што выраслі ў адукаваных, культурных, з поўным дастаткам сем'ях, не хапала? Самі яны на гэтае пытанне адказваюць аднолькава: " Стала сумна".

Ну а калі сумленнае жыццё навявае сум на дзетак з інтэлігенцкага асяроддзя, што казаць пра іншых, менш культурных і адукаваных?

НЕРУШ

Дняпроўска-Брагінскае вадасховішча, плошча якога 960 гектараў, паводле сцвярджэння спецыялістаў, магло б накарміць рыбай калі не ўсю Гомельскую вобласць, дык Гомель напэўна. Але гэта, вядома, пры ўмелым падыходзе да развядзення і лоўлі рыбы.

Сёння гэта вадасховішча – ведамаснае. Ліцэнзію да 1996 года на карыстанне ім атрымаў Гомельскі рыбгас. А, як кажуць, гаспадар – сам сабе пан. Самі разводзяць рыбу, самі і ловяць, прычым, нават у перыяд строгай забароны – у час нерасту. Вось і памяншаюцца запасы. Калі ў першыя гады карыстання вадасховішчам рыбгас вылоўліваў да 60 тон рыбы ў год, то цяпер гэта лічба прыкметна знізілася. У чэрвені, напрыклад, вылаўлена ўсяго толькі 400 кілаграмаў!

Не так даўно на права валодання вадасховішчам (напэўна, з нагоды такіх варварскіх адносін да яго) стаў прэтэндаваць Лоеўскі райвыканкам, на тэрыторыі якога знаходзіцца вадасховішча. Ці то з гэтай прычыны, ці то з-за адсутнасці грошай у рыбгаса, вясной вадасховішча наогул не было запоўнена свежай вадой з Дняпра, што рабілася кожную вясну. І як вынік – пачаўся мор рыбы. Першай стала гінуць самая чысталюбівая – судак, на чарзе – жэрах, плотка, язь.

Вось які злачынны вынік нашай безгаспадарчасці!

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН,
БЕЛІНФАРМ.

"Чыстыя рукі" – не заўсёды чыстыя

У Італіі арыштаваны бліжэйшы супрацоўнік суддзі Антоніо Дзі П'етра, падпалкоўнік фінансавай паліцыі Джуліяна Мантанары.

Ён абвінавачваецца ў атрыманні хабару ад бізнесменаў узамен на больш паблажлівыя адносіны да іх з боку фінансавай паліцыі. Мантанары лічыўся самым карысным афіцэрам, які ўдзельнічаў у аперацыі "Чыстыя рукі".

Камп'ютэрны пірат з ФБР

Скандал адбыўся ў ФБР. Адзін афіцэр, які атрымаў доступ да сакрэтнай інфармацыі, зрабіў некалькі валютных аперацый, натуральна незаконных, і знік з вялікай сумай грошай.

Самае смешнае ў гэтай гісторыі тое, што ў яго была задача змагацца з такімі ж "камп'ютэрнымі піратамі".

Паміж жыццём і смерцю

Эпідэмія дызентэрыі ўспыхнула ў лагерах руандыйскіх бежанцаў у Заіры. 20 тысяч чалавек знаходзяцца цяпер паміж жыццём і смерцю.

Як мяркуюць урачы-эпідэміёлагі з гуманітарных шэрагаў ААН, прыблізна 30 працэнтаў усяго насельніцтва можа быць інфіцыравана ў бліжэйшыя дні, 7 працэнтаў з іх хутчэй за ўсё загінуць.

Аварыйная пасадка

Аэробус "А–320" са 188 пасажырамі на борце зрабіў аварыйную пасадку ў прыгарадзе Кардыфа.

Ніхто з прысутных на борце не пацярпеў. Прычына непаладак устанаўліваецца.

7–кіламетровы ліст

Самае доўгае пісьмо ў свеце напісана 27 тысячамі балельшчыкаў футбольнай зборнай Балівіі.

Яно змяшчае добрыя пажаданні футбалістам, прымеркаваныя да адкрыцця чэмпіянату свету ў ЗША. Даўжыня гэтага манускрыпта — 7 кіламетраў.

"Залатое вока"

Здымкі фільма "Залатое вока", які з'яўляецца 17–м па ліку ў серыяле пра Джэймса Бонда, пачнуцца ў бліжэйшы час у горадзе Уотфарме (Вялікабрытанія).

Першая частка фільма будзе знята на старым аўтамабільным заводзе, астатнія — у Расіі, Монтэ-Карла і раёне Карыбскага мора.

Сучасны скарбашукальнік

Ужо напісаны сцэнарый да фільма "Індыяна Джонс–4". Галоўную ролю, як і ў трох папярэдніх, сыграе вядомы амерыканскі акцёр Гарысан Форд.

Сам Форд заявіў, што яму прыемна працаваць са Стывенам Спілбергам і Джорджам Лукасам. Не меншае задавальненне прынясе яму і яго роля — ён сыграе скарбашукальніка. Няма, зрэшты, нічога дзіўнага ў тым, што Форд вельмі задаволены, бо за ўдзел у фільме ён атрымае 9 мільёнаў даляраў.

Барада для "Першага рыцара"

Рычард Гір пачаў адпускаць доўгія валасы і бараду.

Гэта — своеасаблівая падрыхтоўка да здымкаў фільма "Першы рыцар", які раскажа пра караля Артура. У ім Гір сыграе Ланцэлота. Роля каралевы прапанавана Шын Конэры.

Нью–Йоркская мара

Легенда музычнага свету Арэта Франклін заявіла, што ў бліжэйшы час ажыццявіць сваю даўнюю мару — выступіць на сцэне нью-йоркскага "Карнегі Хола" ў суправаджэнні гарадскога філарманічнага аркестра.

Дырыжыраваць у час яе выступлення будзе славуты Курт Мазур.

■

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

■ "Мне 30/180/70, Вадалей (год Дракона). Па характары добры, спагадлівы. Алкаголем не злоўжываю, але куру. Разведзены, дзяцей не маю. Жыллём не забяспечаны, матэрыяльна незалежны.
Дзеці — не перашкода для шчасця.
Пісаць на адрас: 225110, Брэсцкая вобл., г.Жабінка, вул.Свабоды, 12. Кумпіцкаму Віктару."

■ "Сімпатычная дзяўчына пазнаёміцца з хлопцам да 22-х гадоў.
Пра сябе: па гараскопу Казярог (год Змяі), бландзінка, вочы зялёныя, 17 гадоў, рост 166 см.
Пісаць на адрас: 225755, Брэсцкая вобл., Пінскі р-н, в.Парэчча, вул.Цэнтральная, д.214, кв.6. Завулачнай Ірыне."

■ "Пазнаёмлюся з дзяўчынай 20–30 гадоў, можна з дзіцем. Нацыянальнасць значэння не мае.
Пра сябе: 30/166, па характары спакойны, спіртным не злоўжываю.
Пісаць на адрас: 210009, г.Віцебск, вул.Фрунзе, д.63, к.1, кв.72."

■ "Адзінокі, самастойны, стройны мужчына (176/46) марыць пазнаёміцца (для сумеснага жыцця) з адзінокай жанчынай, добрай гаспадыняй, мілай, прывабнай славянкай 30–40 гадоў, якая захавала пяшчоту, любіць чароўную музыку і пераносіць пах тытуню.
У першую чаргу адкажу на лісты з фота.
Пісаць на адрас: 230026, г.Гродна, вул.Томіна, 16, кв.706. Віктару."

■ "Удава прыемнага выгляду (46/164/70), беларуска, адукацыя вышэйшая, матэрыяльна забяспечаная, цудоўная гаспадыня, добрая і чулая для стварэння сям'і пазнаёміцца з прыстойным мужчынам, пажадана адстаўніком, гараджанінам.
Пісаць на адрас: Віцебск-15, № 826574."

■ "Удава, 54 гады, беларуска, працую і пражываю ў сельскай мясцовасці, адзінокая.
Хачу знайсці спадарожніка жыцця, пажадана з сельскай мясцовасці.
Пісаць на адрас: 225149, Брэсцкая вобл., Пружанскі р-н, п/а Лінава, да запатрабавання, п/п V-АЛ № 545530."

Шукаю сяброў

■ "Хацеў бы перапісвацца з дзяўчатамі 14–16 гадоў.
Мне 15/170, па гараскопу Блізняты. Люблю жывёл, займаюся спортам.
Адкажу на ўсе лісты з фота.
Пісаць на адрас: 222842, Мінская вобл., Пухавіцкі р-н, в.Зазер'е, вул.Садовая, д.6, кв.7. Бачылу Аляксандру."

■ "Хачу пазнаёміцца з дзяўчынкамі 14–15 гадоў і хлопцамі 15–17 гадоў.
Пра сябе: 14/165, Вадалей, сімпатычная, валасы русыя, вочы цёмна-зялёныя. Не пазбаўлена пачуцця гумару. Закончыла 8 класаў і музычную школу на "выдатна". У людзях цаню не знешнасць, а больш высокія чалавечыя якасці.
Пісаць на адрас: Гродзенская вобл., Астравецкі р-н, п.Альхоўка, вул.Лясная, д.2, кв.24. Налецька Сняжане."

■ "Пазнаёмлюся з хлопцамі 18–22 гадоў і дзяўчатамі 16–19 гадоў.
Пра сябе: 19/170, валасы русыя, вочы блакітныя, па гараскопу Леў. Люблю слухаць музыку, займаюся спортам, люблю свойскіх жывёл.
Пісаць на адрас: 225676, Брэсцкая вобл., Лунінецкі р-н, в.Малыя Чучавічы, вул.Усходняя. Рылачу Анатолю."

■ "Мне 16/164, па гараскопу Дзева, вочы зялёныя, валасы русыя. Люблю слухаць музыку.
Няхай мне напіша хлопец 15—19 гадоў.
Адкажу ўсім.
Пісаць на адрас: 223610, Мінская вобл., г.Слуцк, 4-новы завулак, д.1, кв.4. Паўлюкевіч Вользе."

ВЕРЫЦЬ? НЕ ВЕРЫЦЬ?

Настаўнік

У пачатку бягучага стагоддзя Рыгор Новых, які ў хуткім часе стаў насіць прозвішча Распуцін і яго вучань Пафнуцій накіраваліся пехатою ў святы горад Іерусалім. Пабываўшы там, яны з новай сілай сталі пазбаўляць людзей ад самых розных хвароб і немачы старадаўнім, але вельмі эфектыўным метадам — рукамі, ад якіх ішла гаючая энергія. Чуткі аб цудатворцах разыходзіліся імгненна на сотні вёрст навокал. Хворыя ішлі і ехалі да Рыгора і Пафнуція з усіх канцоў Расійскай імперыі. Але неўзабаве Рыгор падаўся ў Санкт-Пецярбург, стаў фаварытам Мікалая II і яго жонкі Аляксандры Фёдараўны. Набыўшы бязмежны ўплыў на цара, царыцу і іх акружэнне, пачаў умешвацца ў дзяржаўныя справы. За гэта, як вядома, і быў забіты манархістамі. Пафнуцій жа аддаў перавагу жыццю ціхаму і праведнаму. Магчыма, таму жыве і сёння, хаця яму даўно ўжо перавяліла за сто гадоў.

Пра Пафнуція хадзілі і ходзяць самыя неверагодныя легенды. Гавораць, што ён вылечвае людзей адным сваім дакрананнем. А калі ўжо руку на хворае месца пакладзе, то хвароба тут жа прападае. У гэтых народных апавяданнях ёсць, канечне ж, доля выдумкі. Але больш — праўды. Самае ж галоўнае тое, што Пафнуцій перадаў свой незвычайны дар лячэння хвароб вучню — Мікалаю Дзмітрыевічу Озераву, чалавеку цяжкага лёсу. Ён ветэран Вялікай Айчыннай вайны, жыве ў Мядзельскім раёне Мінскай вобласці. Яму ўжо за шэсцьдзесят.

— Мне пашанцавала,— гаворыць Мікалай Дзмітрыевіч.— Пафнуцій падарыў мне другое жыццё...

У трыццаць шэсць гадоў М.Д.Озераў перанёс інфаркт міякарда. У сорак чатыры — другі. Яшчэ малады чалавек, ён стаў інвалідам. Здавалася, жыццё ўжо скончылася і трэба рыхтавацца да больш страшнага. Па начах болі пяклі цела і мучылі душу. Дняўное святло не радавала. І ўсё ж уміраць не хацелася.

— Я вырашыў змагацца за жыццё,— расказвае Мікалай Дзмітрыевіч.— Яшчэ не ведаючы як, пачаў задаваць сабе пытанні: што такое чалавек, для чаго ён жыве, што патрэбна для шчасця? Адказы напачатку прыходзілі недакладныя, нейкія размытыя, але менавіта тады яны сталі прыбліжаць мяне да ісціны, якая мне хутка ўсё ж адкрылася. І аказалася, што ісціна вельмі простая: чалавек — гэта кроў і плоць навакольнага свету, бясконца маленькая, але раўнапраўная з іншымі частка космасу, састаўная Сусвету. Прызначэнне чалавека ў тым, каб жыць, удасканальвацца фізічна і духоўна. А гэта значыць, што шчасце чалавека заключаецца ў прадаўжэнні думаючага і разумнага роду чалавечага. Менавіта так.

Адкрыўшы для сябе ісціну, М.Д.Озераў ужо псіхалагічна пераадолеў свае хваробы. І нечакана для многіх пайшоў на папраўку. Праўда, шлях яго вылеквання быў доўгі. Ён аб'ехаў дзесяткі дактароў, пабываў у самых розных лекараў, прасіў дапамогі ў бабак. У гэтых пошуках Мікалай Дзмітрыевіч глыбей пазнаваў людзей, навучыўся па нязначных прыкметах адрозніваць праўду ад хлусні, мэтанакіравана і ўдумліва працаваў над сабою, сваім фізічным і духоўным станам. Нарэшце, М.Д.Озераў прыйшоў да вываду, што сябе вылечваць ён зможа сам. Як і кожны чалавек.

— Каб быць здаровым, трэба ў першую чаргу выкінуць з галавы дрэнныя і злыя думкі, — гаворыць Мікалай Дзмітрыевіч,— жыць у згодзе з людзьмі і сваім сумленнем. Гаворыцца ж у Бібліі:"Мітусню і хлусню прагані ад мяне, жабрацтва і багацця не давай мне, кармі надзённым хлебам..."

Дзякуючы маральнаму ачышчэнню М.Д.Озераў пазнаёміўся з многімі вядомымі, заслужанымі людзьмі, якія прыйшлі ў гэты свет, каб несці дабро. Самы ж вялікі і станоўчы ўплыў на яго, канечне, аказала знаёмства з Пафнуціем, які ўбачыў у ім тое, чым валодае сам. А менавіта рукі, якія нясуць гаючую энергію. На ўроках старца Мікалай Дзмітрыевіч атрымліваў новыя сілы, вучыўся жыць так, як гэтага патрабавала душа, а не цела, прывучаў сябе да думкі, што з гэтай пары для яго галоўнае — здароўе людзей.

Каб умацаваць у сабе маральныя якасці, М.Д.Озераў пайшоў у манастыр. У ім яму далі другое імя — Панакс. З гэтым імем Мікалай Дзмітрыевіч вядомы не толькі ў Беларусі, але і далёка-далёка за яе межамі. Напрыклад, у Паўднёвай Карэі, дзе ён быў па запрашэнню мясцовых лекараў, М.Д.Озераў без скальпеля, а з дапамогай сваіх рук зрабіў аперацыю цяжарнай жанчыне на апендыцыт. Цуд, але факт.

— Мая сіла ў маіх руках,— гаворыць Мікалай Дзмітрыевіч.— Каб выявіць хваробы чалавека, мне дастаткова правесці далонню па яго целе. Я не лячу і не люблю гэтае слова. Маё ўздзеянне на хворы орган заключаецца ў тым, каб прымусіць яго самавылечыцца.

Валодаючы гаючай энергіяй рук, М.Д.Озераў шукае не саму хваробу, а яе прычыну. Калі, скажам, у жанчыны нешта не так з дзетароднымі функцыямі, ён праганяе хваробу з пятачнай часткі нагі, дзе знаходзяцца кропкі кіравання гэтым важным працэсам. Калі патрэбна папраўіць зрок, Мікалай Дзмітрыевіч выганяе немач з галенастопных суставаў. Карацей кажучы, уздзейнічае на тыя органы, якія "вінаватыя" ў хваробах.

Час практычнай работы з хворымі — гэта і час доследаў над сабою, адкрыццё нечаканых магчымасцей. У гэтым М.Д.Озераў пераканаўся.

— Да мяне прыйшло бачанне свету ў новых фарбах. Я заглянуў у тонкія энергіі, убачыў ауру чалавека. Яна складаецца з дванаццаці абалонак, дванаццаці энергетычных узроўняў. І ёю можна кіраваць.

Кожны з нас — загадка. Мікалай Дзмітрыевіч — утрая загадка. Да гаючай энергіі яго рук дадалася жыватворная энергія яго вачэй. І як вынік гэтага, прыкладна дзевяноста пяць — дзевяноста сем чалавек са ста, якія прыходзяць да яго, пазбаўляюцца ад сваіх хвароб. М.Д.Озераў вылечвае практычна ўсе ўнутраныя хваробы: сэрца, печань, ныркі, страўнік, пазваночнік, грудзі, пухліны, псіхалагічныя расстройствы, шчытавідную залозу, палавыя органы і г.д. Больш таго, ён можа павялічыць даўжыню недаразвітай нагі ці рукі. Аднаўляе ў дзяцей імунную сістэму, вылечвае траўмы. Шукае сродак, з дапамогай якога можна будзе змагацца са СНІДам.

— Калі ў хваробы ёсць пачатак, значыць, павінен быць і канец,— упэўнены Мікалай Дзмітрыевіч.— Любая хвароба часовая, калі чалавек верыць у свае сілы і хоча вылечыцца.

Доказ гэтых слоў — тысячы вылечаных з дапамогай М.Д.Озерава людзей. Многія з іх, выявіўшы ў сабе немач, звяртаюцца прама да яго — вучня Пафнуція, а сёння Настаўніка, які і сам ужо мае свайго вучня — брастаўчаніна Уладзіміра Палякова. Сёння яны працуюць удвух.

Застаць Мікалая Дзмітрыевіча дома, на адным месцы, практычна немагчыма. Ён у пастаянных раз'ездах па гарадах і вёсках усяго СНД. М.Д.Озераў патрэбен людзям.

Анатоль РАЗАНОВІЧ.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 9, аўторак

Беларускае тэлебачанне
8.10. Эканамікст.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
◆8.45. "Гісторыя аднаго кахання".
◆9.15. "Паласа Сімарана".
10.30. Тэлеклуб "Гаў-гаў".
10.55. Футбольны агляд.
11.40. Музычны фільм.
◆13.20. "Д'Артаньян і тры мушкецёры". 1-я серыя.
14.45. Нав.-пап.фільм.
15.20. "Нов і К"-топ-10.
16.20. Чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах.
17.20. Эканамікст.
17.30. Навіны.
17.40. Мост.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Футбол. Кубак УЕФА. "Дынама" (Мінск) – "Хіберніянс" (Мальта). У перапынку – Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Маё каханне, мой смутак".
22.35. Кантакт.
22.40. Пад купалам Сусвету.
22.50. НІКа.
23.05. Пяць хвілін на жарты.
23.10. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"
7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.35. Навіны.
8.15. Вясёлыя ноткі.
* 8.35. "Дождж ідзе".
◆8.45. "Дзікая ружа".
9.15. Чалавек і закон.
9.45. Справа.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. Чароўны свет, ці Сінема.
16.10. Джэм.
16.40. Апекуны і падапечныя. Аб сацыяльнай абароне насельніцтва.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Знак пытання.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Футбол. Чэмпіянат Расіі. "Лакаматыў" (Масква) – ЦСКА. 2-гі тайм.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.45. З першых рук.
20.55. "Песня-94".
◆21.40. "Лічыцца небяспечным" (Італія).
23.45. Аўта-шоу.

Канал "Расія"
6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
* 7.30. "Шаўковы кутасік".
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
8.45. Момант ісціны.
9.40. Кліп-антракт. А.Іванцова.
9.45. "К-2".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост". "Музычны клас".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. Не быць дыназаўрам.
17.05. Бар'ер.
17.35. Свята кожны дзень.
17.45. Я – лідэр.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Ніхто не забыты".
◆19.45. "Дурная кроў" (Францыя).
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. VII Міжнародны конкурс маладых выканаўцаў.
23.20. Чэмпіянат Еўропы па лёгкай атлетыцы.

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
* 14.20. "Прыгоды капітана Урунгеля". Фільм 7-ы.
14.45. Тэлефільм.
15.25. "Чароўная гісторыя". Тэлеспектакль для дзяцей.
16.20. Нав.-пап.фільм.
* 16.50. "Брэменскія музыканты".
17.10. Дзецям пра звяранят.
17.40. Адкрываю для сябе Расію.
* 18.10. "Кошчын дом".
18.55. Вынаходства.
◆19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
19.55. Да 100-годдзя М.Зошчанкі.
20.50. Тэлеслужба бяспекі.
21.00. Тое-сёе новенькае аб выжыванні.
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спорт, спорт.
22.15. Ваш стыль.
◆22.20. "Цені знікаюць апоўдні". 2-я серыя.

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.30. Студыя "ІНТЭКС": "Навіны".
* 18.40. "Вальтрон".
◆19.05. "Лабірынт правасуддзя".
* 19.55. "Меч у камені".
◆20.25. "Марэна Клара". 56-я серыя.
21.15. БАНТ. Рэпартаж.
21.25. Шанц-прыз.
◆21.35. Фантастыка на экране.

Канал НТВ
* 17.00. Дзецям.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, ці Вы жадалі пра гэта даведацца". Фільм 52-ы.
18.00 і 21.00. Сёння.
18.35. Баскетбол. Чэмпіянат свету ў Канадзе.
◆19.25. "Вайна аднаго чалавека".
◆21.35. "У пагоні за вясёлкай". 14-я серыя.
22.30. "Часінка".
◆22.55. "Матадор" Канстанціна Эрнста.

■ 10, серада

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Дзявяты вал". Д/ф.
◆9.05. "Маё каханне, мой смутак".
10.05. "Мы спяваем джаз".
◆10.50. "Другая спроба Віктара Крохіна".
12.25. "Сказ пра рысь". Д/ф.
13.15. Балет Ігара Маісеева.
* 14.20. Мультфільмы.
◆14.50. "Д'Артаньян і тры мушкецёры". 2-я серыя.
16.30. Відзьма-нявідзьма.
17.30. Навіны.
17.40. "Еўрапейскі калейдаскоп".
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". "Пяць зорак".
20.00. "Амкадор", "Амель" і іншыя піянеры прыватызацыі.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Трыбуна Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.
◆22.50 "Маё каханне, мой смутак".
23.50. Пад купалам Сусвету.
24.00. НІКа.
0.15. Пяць хвілін на жарты.
0.20. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"
5.30. Раніца.
7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.15. Навіны.
8.00. Расійскі дайджэст.
* 8.15. "Сястрычкі-прывычкі".
◆8.30. "Дзікая ружа".
8.55. Клуб падарожнікаў.
9.45. Дзелавы веснік.
10.20. Баскетбол. Чэмпіянат свету. Мужчыны 1/4 фіналу.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. Комікс-бум.
16.05. Адказы.
16.40. Тэлерадыёкампанія "Мір".
17.25. Свет сёння.
17.40. Тэхнадром.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.55. Рыцар камедыі. Эраст Гарын.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
◆21.00. "А карабель плыве" (Італія).
23.25. Бумеранг.

Канал "Расія"
6.00, 11.00, 15.00, 22.00. Весткі.
6.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Добрай раніцы, Еўропа.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. "Атамныя тайны".
9.50. Тэатральны раз'езд.
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Музычны фестываль "Белыя ночы".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Далёкі Усход.
16.50. М-трэст.
17.05. Будні.
17.40. Свята кожны дзень.
17.55. Чэмпіянат Расіі па футболе. "Дынама" (Масква) – "КаМАЗ". У перапынку – Весткі.
19.55. Падрабязнасці.
◆20.05. "Санта-Барбара".
20.55. "Ніхто не забыты".
21.05. Ціхі дом.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Экран крымінальных паведамленняў.
22.45. Чэмпіянат Еўропы па лёгкай атлетыцы.

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
* 14.20. "Прыгоды капітана Урунгеля". Фільм 8-ы.
◆14.45. "Бенефіс сантэхніка Смірнова".
* 16.00. "Маленькая вядзьмарка".
16.25. Урок нямецкай мовы.
16.40. Еўрапейскі калейдаскоп.
17.10. "Бусляня". Тэлефільм для дзяцей.
◆17.50. "Гарадскі раманс".
* 18.15. "Адчыненае акно".

8-ы канал
◆18.00. "Карусель".
18.25. Тэлечасопіс "Нямецкая хваля".
* 18.40. "Вальтрон".
◆19.05. "Хіл Стрыт Блюз".
* 19.55. "Меч у камені".
◆20.30. "Марэна Клара". 57-я серыя.
21.20. Дамашні ўрач.
◆21.45. Дэтэктыў... Баявік...

Канал НТВ
* 17.00. Дзецям.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, ці Вы жадалі пра гэта даведацца". Фільм 53-і.
18.00 і 21.00. Сёння.
◆18.35. "Пунсовае і чорнае".
◆21.35. "Інспектар крымінальнай паліцыі". 1-я серыя.
22.30. "Часінка".
23.00. Баскетбол. Чэмпіянат свету ў Канадзе.
* 23.45. "Кафэ "Абломаў".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

СТРАКАТАЯ МАЗАІКА

Ці быў Нёман суднаходным?

Памятаю, як заслужаны настаўнік БССР Юдэль Навумавіч Борд на ўроках гісторыі ў Ашмянскай школе-інтэрнаце расказваў, як у старажытнасці па Нёмане плылі судны ля Гародні і сплаўляліся плыты ў Нямеччыну. Той урок застаўся ў маёй памяці на ўсё жыццё, бо я сказаў, што гэта лухта: у тыя часы на Нёмане было парогаў і камянёў багацей, чым на Дняпры. Ды і Нямеччыны не было, была Прусія... Дасталося мне тады за гэта!

Але з ачышчэннем ад парогаў і камянёў на адметнейшай рацэ Беларусі быў звязаны ў канцы XVIII стагоддзя буйнейшы праект. Як вядома, у 1767 годзе пачаў будавацца Агінскі канал, які потым злучыў Чорнае і Балтыйскае моры. І вось каб Нёман быў суднаходны і па ім магчыма было сплаўляць лес, трэба было нешта рабіць. З гэтай мэтай у 1771 годзе ад Гародні да Вяллі загучалі магутнейшыя выбухі, якімі было ўзарвана да 3 мільёнаў (!) вялікіх камянёў. У 1776 годзе гэтыя выбухі пагаслі, у выніку рэчышча Нёмана ачысцілася ад парогаў. А ажыццявіў гэты праект Францішак Меліконт Нарвойш, славуты матэматык і інжынер. А ў 1783 годзе было закончана будаўніцтва Агінскага канала. Так Беларусь аб'ядналася з Чорным і Балтыйскім морамі...

Геніяльная памылка Багдановіча

У юбілейным выпуску газеты "ЛіМ", прысвечаным Максіму Багдановічу, быў надрукаваны невялічкі мой матэрыял "Геніяльная памылка паэта". Там мною сцвярджалася, што наш славуты Кніжнік памыляўся, калі пісаў, што залатыя паясы ў Слуцку ткалі ткачыхі.

Паэт ёсць паэт, але вось даследчыкам, гісторыкам гэтага рабіць нельга, нельга спрашчаць праблему. Вось тройчы выйшла кніга І.Няхая "Минская область" і ў апошнім выданні на 117 старонцы чытаем: "Простые крепостные крестьянки соперничали своим мастерством с известными восточнымі умельцами". Непрыемна і недарэчна чытаць такое. Просты чалавек заўсёды робіць простыя рэчы. Адметны — адметныя. А шэдэўры — толькі творца. Каб вырабіць слуцкія паясы, трэба было доўга вучыцца, а рабілі іх цудадзеі-майстры і сярод іх — Васіль Барсук, Томас Хаецкі, Ян Гадоўскі, Канчыла Лойка, Міхаіл Баранцэвіч, Іосіф Барсук, бацька і сын Ян і Лявон Маджарскія... Так што, жанчыны да вырабаў слуцкіх паясоў ніякага дачынення не мелі, хіба толькі сваімі прыгажосцю і працавітасцю натхнялі мужоў і сыноў на стварэнне шэдэўраў...

Лодар, хуліган, садыст, трус...

Сярод агульных імён — такіх, як хуліган (узятае ад англійскага прозвішча), лодар (гэта слова падараваў нам немец Лодэр), арахараўцы (былі такія вядомыя браты ў Расіі), садыст (француз маркіз дэ Сад) — мова іншых краін занатавала і наша беларускае прозвішча. А ўзялі яго расейцы ад палкоўніка Струся. Гэта такія словы — "струсить, трус, трусливый, трусливость"... На нашу мову гэтыя словы добра перакладаюцца — збаяцца, баязлівец, баязлівы, баязлівасць...

Калі і як гэта атрымалася? Усё гэта адбылося ў так званыя Смутныя часы. Хаця іх больш звязваюць з палякамі, але не будзем адымаць таго, што тады старанна "папрацавалі" ў Маскве і яе адлегласцях і нашыя суайчыннікі (Ілжэдзмітрый II. — М.М.).

Быў у Смутныя часы з нашых зямель і палкоўнік Струсь. Масквічам ён запомніўся як баязлівец, нерашучы, нясмелы чалавек. Як ні дзіўна, у тыя цьмяныя дні ён застаўся жывы, трапіўшы ў палон да масквічоў. Нават вярнуўся дахаты.

Як гэта адбылося? Вось пераклад сведчання з кнігі А.Багданава "Пяро і крыж": "...у Маскву ўрачыста прыбыў абменены на палкоўніка Струся мітрапаліт Філарэт Нікіціч (той Раманаў, сын якога Міхаіл зрабіўся царом і даў назву сваёй крывавай дынастыі "Раманавых". — М.М.), адразу ж зроблены патрыярхам".

Ці даваў Агінскі назву паланезу "Развітанне з радзімай"?

Царскі сенатар і любімец Аляксандра І Міхаіл Клеафас Агінскі не з'яўляецца суайчыннікам беларусаў, ён нарадзіўся ў Польшчы ў 1765 годзе ў Гузаве, недалёка ад Варшавы, ды і памёр ён не на нашай зямлі. Вядома таксама, што М.К.Агінскі з'яўляецца аўтарам польскага гімна. Не ведаў ён ні беларускай мовы, ды і не ведаў ён такога народа, як беларусы. Засталіся дакументы Дзяржавіна, як Агінскія нішчылі свой паднявольны народ. Увесь час ён жыў марамі пра Польшчу і толькі ёй прысвяціў чатыры тамы "Мемуары пра Польшчу і палякаў з 1788 да 1815 гг.". Так што ні для якіх мэт не было прычын М.К.Агінскаму ствараць паланез "Развітанне з радзімай" і прысвячаць яго Беларусі.

Адзін час М.К.Агінскі жыў у Залессі пад Смаргонямі, і калі яны яму абрыдлі, падаўся ў Італію ў Фларэнцыю. На чужыне ён і памёр. Частка даследчыкаў лічыць, што менавіта ў Залессі М.К.Агінскі напісаў музычны шэдэўр — ля-мінорны паланез.

А атрымаў назву гэты паланез "Развітанне з радзімай" ад палякаў, якія пасля падаўлення іхняга мяцяжу ў 1931 годзе кінуліся за межы, пакінуўшы расхлёбвацца за іх, як заўсёды, беларусам...

Міхась МАЛІНОЎСКІ,
правадзейны член Геаграфічнага таварыства.

Куток мастака

Малюнкі Л.РАЗЛАДАВА.

НОЙ

Пацярпіце яшчэ крышку, і вада сыдзе

Крыжаслоў

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 3. Ручка клінка. 4. Марская мера даўжыні. 6. Збудаванне для прычальвання суднаў. 8. Харчовы прадукт. 11. Французскі паэт. 12. Сукупнасць бытавых выгод. 14. Вогненны след метэарыта. 15. Сяленне ў казацкіх абласцях. 16. Манумент у Брэсцкай крэпасці. 18. Перапынак у час спектакля, канцэрта. 20. Вытворчая ці гандлёвая ўстанова. 23. Соус з воцатам і вострымі прыправамі. 25. Лёгкая тканіна з набіўным малюнкам. 27. Орган дзяржаўнай улады. 29. Прыроднае рэчыва ў складзе зямной кары. 31. Уладальнік на права часовага карыстання кнігамі, паслугамі сувязі. 33. Частка марскога дна. 34. Від мастацтва. 35. Крыніца паэтычнага натхнення і сама творчасць паэта. 36. Падбор страў для абеду, снедання. 37. Горад у Прыбалтыцы.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Аркестр з шасці інструментаў. 2. Сорт яблыкаў. 3. Мінаносец з вялікім раёнам плавання. 5. Спартсмен. 6. Зорка бразільскага футбола. 7. Вузкая норма задаволенасці. 9. Невялікая парусная лодка. 11. Папулярны вакальна-інструментальны квартэт. 13. Захаванне правілаў прыстойнасці. 16. Сані поўначы для язды на аленях, сабаках. 17. Слаісты мінерал чорнага колеру. 18. Горны масіў у Грэцыі. 19. Тэрмін у цяжкай атлетыцы. 21. Перыяд часу ў спартыўных гульнях. 22. Сукупнасць усіх суднаў марскога і рачных басейнаў. 24. Спецыяліст па землеробству. 26. Пустыня ў Паўднёвай Амерыцы. 27. Магутны пракатны стан. 28. Чалавек блізкі па поглядах, дзейнасці ў грамадстве. 30. Краіна на поўдні азіяцкага мацерыка. 32. Прастора над зямлёй.

КІНААФІША МІНСКА

"ЛУНА–ПАРК" (Францыя—Расія) — А.Барысаў, Н.Мардзюкова, А.Гуцін у вострасюжэтнай меладраме з музыкай І.Шварца, пастаўленай лаўрэатам МКФ у Канах П.Лунгіным па ўласнаму сцэнарыю ("Кастрычнік" з 5 жніўня).

"ДАЛЁКАЯ КРАІНА" (ЗША) — гістарычная меладрама пра каханне беднага ірландца і дачкі землеўладальніка, якія вырашылі перасяліцца ў Амерыку. У ролях чароўная сямейна пара — зоркі Галівуда Т.Круз і Н.Кідман ("Масква" з 6 жніўня, "Кастрычнік", "Партызан" і "Салют" з 8 жніўня").

"ПАЦУКІ, ЦІ НАЧНАЯ МАФІЯ" (ККА "РЫТОН", Ялцінская к/ст.) — вострасюжэтная прыгодніцкая карціна, насычаная пагонямі, аўтамабільнымі і матацыклетнымі трукамі, пра таксіста, былога зэка, які ўступіў у непрымірымую барацьбу з мясцовай мафіяй ("Масква" з 8 жніўня).

"КАТ З КАПАБЛАНКІ" (ЗША) — Ч.Бронсан і Д.Робертс у дэтэктыўнай стужцы пра маладую ўдаву, якая накіравалася ў невялікую лацінаамерыканскую вёску, каб вызначыць акалічнасці смерці мужа ("Бярэсце" і "Перамога" з 8 жніўня).

9 жніўня

"МАСКВА": "Пацукі, або Начная мафія" – 14.20. "Далёкая краіна" (2 с.)– 16.00, 18.20, 20.40. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 22.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Далёкая краіна" (2 с.) – 16.00, 21.00. "Луна-парк"**– 14.30, 19.00. "Макс-шоу" – 21.30.

"АЎРОРА": "Зорныя войны" (1,5 с., д)– 13.30. "Брудная бялізна"– 14.00, 16.00, 18.00, 19.30, 21.10. "Дэтэктыў Кід"– 15.30. "Народжаны забіваць"***– 17.20, 19.10, 21.00.

"БЯРЭСЦЕ": "Прыватны курорт"**– 12.00, 16.00, 19.30. "Шэльма ў чорным"***– 14.00, 17.40, 21.10. "Кат з Капабланкі"– 15.00, 16.30, 20.00, 21.40. "Народжаны забіваць"***– 11.30, 18.10. "Я абяцала, я пайду..."– 13.10.

"ВІЛЬНЮС": "Жыкіны мемуары"***– 12.00, 17.00, 22.00 (н). "Глушыцель"**– 13.30, 20.30. "Свавольнік з псіхушкі" (кінакамедыя, ЗША)***– 15.00, 18.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 20.30.

"ДРУЖБА": "Робат-паліцэйскі-2" – 14.00, 17.40, 21.20. "Прынц з Нью-Йорка"– 16.00, 19.40.

"ПАРТЫЗАН": "Далёкая краіна" (2 с.)– 14.00, 17.40, 21.30. "Бай-бай, бэбі"***– 16.10, 20.00.

"ПЕРАМОГА": "Кат з Капабланкі"– 13.00, 16.10, 17.40. Трылер "Народжаны забіваць"***– 14.30, 19.10.

"САЛЮТ": "Далёкая краіна" (2 с.)– 13.30, 15.45, 19.30, 21.45. "Бай-бай, бэбі"***– 12.00, 18.00.

"СУЧАСНІК": "Прыватны курорт"**– 14.40 (л). "Шалёныя ночы Клеапатры"****– 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Іспанская ружа"***– 10.30, 13.50, 17.10, 20.30. "Кібарг-паліцэйскі"**– 12.10, 15.30, 18.50, 20.40. "Народжаны забіваць"***– 10.50, 14.00, 17.20, 19.00. "Блакітны гром"– 12.20. "Прывід" (1,5 с.)**– 15.30.

"КІЕЎ": "Кібарг-паліцэйскі"***– 14.30, 16.20. Амерыканская эратычная драма "Небяспечная гульня"****– 18.00, 19.40, 21.10.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Вораг мой" (д)– 10.30. "Прынц з Нью-Йорка" (рамантычная камедыя, ЗША)– 12.00, 15.30, 19.00. "Твая воля, Божа!" (меладрама, Расія)– 14.00, 17.30, 20.40. "Палёт чорнага анёла"****– 15.00, 19.30, 21.10. Зала індыйскага фільма: "Як тры мушкецёры" (2 с.)– 17.00.

"МІР": "Начныя ястрабы"***– 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00. "Тыдзень старшакласнікаў"***– 13.00, 17.00. "Прынц з Нью-Йорка" – 15.00, 19.00, 20.40. Відэазала: фільм жахаў "Пачвара"– 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР": "Памылка старога чараўніка" (д)– 10.30. "Непераможная нага" (д)– 13.40. "Кібарг-паліцэйскі"***– 12.00, 15.20, 18.40. "Запрашаем у паўналецце"– 17.00, 20.20.

"РАКЕТА": "Інтэрпол"– 16.10, 19.40. "Эмануэль"****– 18.00, 21.30.

"РАДЗІМА": "Іспанская ружа"*** (Майкл Парэ ў прыгодніцкім эратычным фільме)– 14.00, 17.10, 20.20. "Я аб'яўляю вам вайну" (баявік) – 15.40, 18.50.

"ЗМЕНА": "Іспанская ружа"***– 16.40, 20.10. "Насця"– 15.00, 18.30.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ": "Прынц з Нью-Йорка" – 12.55, 16.10, 19.25, 21.00. "Магазін бікіні"– 17.45. "Свавольнік з псіхушкі"***– 11.15, 14.30.

"ЭЛЕКТРОН": "Стары Хатабыч" (д)– 11.10. "Кібарг-паліцэйскі"***– 14.00, 15.40, 17.20, 19.00, 20.40. "Іспанская ружа"***– 15.00, 18.30, 20.20. "Пятая малпа"– 13.10, 16.40.

"АВАНГАРД": "Шпіёнскія страсці"– 17.00, 19.00.

"ЗНАМЯ": "Інтэрпол"– 16.20. "Шпіёнскія страсці"– 18.00, 19.50.

"УДАРНІК": "Па краі бездані"– 15.30, 19.00. "Новыя прыгоды Тэнесі Бака" – 17.20.

Чырваназменаўцы вельмі смуткуюць з прычыны заўчаснай смерці былога рэдактара Алеся Харытонавіча АСІПЕНКІ і выказваюць глыбокае спачуванне жонцы Вользе Іванаўне і ўсім яго родным.

Чырваназменаўцы.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 45 000. Зак. 86.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:
220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93 аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацый – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Мая ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар
Уладзімір БЕЛЬСКІ